

Sprawozdanie
z realizacji zadań z zakresu wspierania
rodziny i systemu pieczy zastępczej na
terenie Miasta Lublin w 2020 roku
oraz przedstawienie potrzeb
związanych z realizacją zadań z tego
zakresu

Lublin, marzec 2021 roku

SPIS TREŚCI:

Wprowadzenie	2
I. WSPIERANIE RODZINY	3
1. Poradnictwo specjalistyczne i interwencja kryzysowa.....	3
2. Asystenci rodziny	10
3. Placówki wsparcia dziennego.....	15
4. Pozostałe formy wspierania rodziny.....	19
4.1. Realizacja Projektu „Rozwój zintegrowanych usług uzupełniających i wspierających rolę rodziny, również o charakterze profilaktycznym w Mieście Lublin”	19
4.2. Rodziny wspierające.....	20
4.3. Grupa wsparcia adresowana do rodziców mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.....	20
4.4. Spotkania rodzin naturalnych z dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej.....	20
4.5. Centrum Aktywności Środowiskowej.....	21
5. Potrzeby i rekomendacje w zakresie wspierania rodziny.....	21
II. SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ	24
1. Rodzinna piecza zastępcza	24
1.1. Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin	24
1.2. Świadczenia dla lubelskich rodzin zastępczych	25
1.3. Rodziny pomocowe	31
1.4. Osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich	32
1.5. Wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych.....	32
1.6. Pozostałe formy wsparcia rodzin zastępczych i działania na rzecz rozwoju systemu pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin	38
1.7. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej	46
2. Rodzinna piecza zastępcza realizowana w innych powiatach.....	48
3. Instytucjonalna piecza zastępcza	50
3.1. Placówki opiekuńczo–wychowawcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin	50
3.2. Koszty utrzymania dziecka w całodobowej placówce opiekuńczo–wychowawczej	59
4. Instytucjonalna piecza zastępcza realizowana w innych powiatach	60
5. Potrzeby i rekomendacje w zakresie systemu pieczy zastępczej	62
III. USAMODZIELNIENIA	64
1. Osoby w procesie usamodzielnienia.....	64
2. Świadczenia wypłacone w ramach wsparcia w usamodzielnieniu.....	65
3. Mieszkania chronione dla usamodzielnianych wychowanków	67
4. Potrzeby i rekomendacje w zakresie wsparcia usamodzielniających się wychowanków	70

Wprowadzenie

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zwana dalej ustawą, (Dz. U. z 2020 r., poz. 821 i z 2021 r. poz. 159), wprowadziła nowe obowiązki sprawozdawcze. Obligują one wójtów, kierowników powiatowych centrów pomocy rodzinie oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej do przygotowania opracowań dotyczących realizacji zadań wynikających z ustawy.

Obowiązki sprawozdawcze w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wynikają z zapisów:

- art. 76 ust. 4 pkt 15 ustawy – (*organizator rodzinnej pieczy zastępczej przedstawia staroście i radzie powiatu coroczne sprawozdanie z efektów pracy*);
- art. 179 ust. 1 ustawy – (*wójt składa radzie gminy, roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań*);
- art. 182 ust. 5 ustawy - (*kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie składa zarządowi powiatu coroczne sprawozdanie z działalności powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz przedstawia zestawienie potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej*).

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie jest jednostką organizacyjną Miasta Lublin powołaną do wykonywania zadań samorządu gminnego i powiatowego. Zarządzeniem Nr 1122/2011 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 24 listopada 2011 roku, zmienionym zarządzeniem Nr 52/11/2013 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 15 listopada 2013 r., został wyznaczony organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w Mieście Lublin.

Niniejsze opracowanie ma w szczególności na celu przedstawienie działań podejmowanych w zakresie wspierania rodzin i systemu pieczy zastępczej w 2020 roku, a także wskazanie istniejących problemów, potrzeb i dalszych kierunków działań w tym obszarze.

I. WSPIERANIE RODZINY

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do pełnienia tych funkcji (art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zastępczej Dz. U. z 2020 r., poz. 821). Realizacja zadań z zakresu wspierania rodziny powinna odbywać się z uwzględnieniem zasady pomocniczości.

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych mogą zostać objęte szeregiem działań w ramach pracy z rodziną, w szczególności:

- 1) konsultacjami i poradnictwem specjalistycznym,
- 2) terapią i mediacją,
- 3) pomocą prawną,
- 4) usługami asystenta rodziny.

1. Poradnictwo specjalistyczne i interwencja kryzysowa

Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne, pedagogiczne, rodzinne, w zakresie terapii uzależnień, przemocy, kryzysów) oraz pomoc prawną, rodziny bezpłatnie uzyskują w:

- Specjalistycznej Poradni dla Rodzin, ul. Popiełuszki 28E;
- Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie, ul. Probostwo 6;
- Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej, ul. Poniatowskiego 4.

Specjalistyczna Poradnia dla Rodzin MOPR w Lublinie oferuje nieodpłatną, profesjonalną pomoc terapeutyczną dla osób, małżeństw i rodzin będących w kryzysie. W 2020 roku z pomocy skorzystało **1 126 osób** (945 osób dorosłych oraz 181 dzieci) w tym:

- z terapii skorzystały 1 082 osoby (dorośli: 911, dzieci: 171),
- z profilaktyki skorzystały 44 osoby (dorośli: 34, dzieci: 10).

Tabela 1. Liczba osób objętych wsparciem Poradni w 2020 roku z podziałem na rodzaj wsparcia

Wyszczególnienie	Liczba osób objętych wsparciem w 2019 r.:		Liczba osób objętych wsparciem w 2020r.:	
	1 495		1 126	
	w tym dorosłych	w tym dzieci	w tym dorosłych	w tym dzieci
Łączna liczba osób korzystających	1 226	269	945	181
w tym: liczba osób w terapii	968	179	911	171
w tym: liczba osób w	258	90	34	10

psychoprofilaktyce				
--------------------	--	--	--	--

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Wsparciem w formie terapii objęto 595 rodzin, z czego 94,6% to rodziny naturalne (563 rodzin), a 3,2% (19 rodzin) stanowiły rodziny zastępcze. Ponadto wsparciem objęto 8 rodzin adopcyjnych (1,3%) oraz 5 dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela 2. Liczba rodzin objętych terapią w 2020 roku

Liczba rodzin ogółem, w tym:	595
rodzin naturalnych	563
rodzin zastępczych	19
rodzin adopcyjnych	8
dzieci przebywających w placówce	5

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W 2020 roku, w terapii uczestniczyły **1 082 osoby**. Ogółem odbyło się **7 960 sesji** terapeutycznych i konsultacyjnych, czyli została utrzymana bardzo wysoka liczba przyjęć. Wymagało to szczególnie dużego wysiłku organizacyjnego oraz ogromnego zaangażowania pracowników, gdyż oprócz pandemii koronawirusa, pracę Specjalistycznej Poradni dla Rodzin zakłóciło całkowite zalanie lokalu, które skutkowało koniecznością gruntownego remontu. Pomimo tych trudności Poradnia, pracując w znacznej mierze zdalnie, obsługiwała mieszkańców miasta Lublin na poziomie roku 2019.

Od kilku lat można zaobserwować systematyczny wzrost liczby przeprowadzanych sesji (5 965 sesji – w 2016 roku, 6 375 – w 2017 roku, 6 900 – w 2018 roku, 7 966 – w 2019 roku, 7 960 – w 2020 roku). Staranie Poradni by przeprowadzić jak najwyższą liczbę sesji wynika z bardzo dużego zapotrzebowania na usługi psychologiczne i pedagogiczne. Odnotowany w 2020 roku, niewielki spadek liczby przyjętych osób, wynika przede wszystkim z zawieszenia grupowych działań profilaktycznych i terapeutycznych spowodowanego pandemią COVID-19. Bardzo pozytywnym zjawiskiem jest to, iż niemal wszystkie sesje to prowadzenie procesów terapeutycznych, które skutkują oczekiwaną, trwałą, zmianą. Korzystanie z trwającej kilka miesięcy terapii, zamiast jednorazowych konsultacji, przynosi widoczną poprawę funkcjonowania osób i rodzin. Profesjonalna kadra prowadzi terapię, która pozwala osobom, małżeństwom i rodzinom powrócić do równowagi, umocnić relację i rozwiązać konflikty. Jest to szczególnie ważne, w okresie, gdy skutki pandemii pogłębiły trudności z jakimi borykały się małżeństwa i rodziny. Obserwowany obecnie wzrost zaburzeń depresyjnych, zwłaszcza u dzieci i młodzieży, wymaga wsparcia całego systemu rodzinnego. Z dotychczasowych doświadczeń Poradni wynika, iż systematyczna terapia rodzinna niemal zupełnie pozwala unikać hospitalizacji

psychiatrycznej dzieci i młodzieży (ok. 1% nieletnich klientów Poradni jest kierowany do szpitala).

W okresie pandemii Specjalistyczna Poradnia dla Rodzin MOPR w Lublinie prowadziła działania terapeutyczne na poziomie lat ubiegłych, zmieniając jedynie tryb pracy na kontakt telefoniczny i online. Ograniczenia wynikające z pandemii wymusiły zawieszenie działań grupowych czyli psychoprofilaktyki oraz terapii grupowej. W początkowym okresie zmniejszyła się liczba rodzin i małżeństw na rzecz większej liczby sesji terapii indywidualnych. W kolejnych miesiącach zwiększa się liczba rodzin i małżeństw w terapii, które zaakceptowały formę online.

W całym okresie pandemii utrzymuje się wysoki poziom zapotrzebowania na pomoc terapeutyczną. W pierwszym półroczu pandemii zmieniła się struktura form terapii. Mniej rodzin korzystało z pomocy, natomiast wzrosła liczba klientów indywidualnych. Obecnie powracają proporcje korzystania z terapii przez rodziny i osoby indywidualne, na poziomie sprzed pandemii.

Ofertę w zakresie poradnictwa wzbogacają publiczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne¹. Do ich zadań należy, m.in.: udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym pomocy logopedycznej, pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, a także udzielania rodzicom i nauczycielom wsparcia w zakresie wychowania i kształcenia dzieci i młodzieży.

Z pomocy **Centrum Interwencji Kryzysowej** korzystają osoby i rodziny znajdujące się w sytuacjach kryzysowych, m. in.: ofiary przemocy, w tym osoby doświadczające przemocy seksualnej i ofiary przestępstw, rodziny osób uzależnionych, osoby znajdujące się w krytycznej sytuacji życiowej spowodowanej zdarzeniami losowymi i innymi czynnikami.

W 2020 roku w Centrum udzielono ogółem **15 356 porad**, w tym m.in:

- 1 665 porad w kontakcie bezpośrednim²** (270 porad prawnych, 1 282 konsultacje psychologiczno-terapeutyczne, 23 godziny spotkań grupowych (grupa DDA oraz grup wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie), 60 godzin spotkań grupowych w ramach programu korekcyjno-edukacyjnego, 30 godzin spotkań w ramach programu psychologiczno-terapeutycznego oraz 60 godzin spotkań indywidualnych).

¹ Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 1, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 2, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 3, Zespół Poradni nr 1 (Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 5 Specjalistyczna Poradnia Zawodowa), Zespół Poradni nr 2 (Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 4 Specjalistyczna Poradnia Psychoprofilaktyki i Terapii Rodzin), Zespół Poradni nr 3 (Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 6, Specjalistyczna Poradnia Wczesnej Diagnostyki i Rehabilitacji).

Źródło informacji: <https://lublin.eu/mieszkanczy/edukacja/szkoly-i-placowki/poradnie-psychologiczno-pedagogiczne/alpha.html?filter=1&dictionary%5B14%5D=1.publiczne+prowadzone+przez+Miasto+Lublin>, stan na dzień 17.02.2021 r.

² Spotkania w kontakcie bezpośrednim odbywały się w Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie mimo ogłoszonego 20 marca 2020 roku stanu epidemii wirusa SARS-CoV-2.

- **1 236 porad w kontakcie niebezpośrednim** (790 porad psychologiczno-terapeutycznych, 265 porad prawnych, 181 porad socjalnych, informacyjnych i innych).
- 2. 4 773 konsultacji telefonicznych i mailowych.**
- 3. 7 682 porad i konsultacji w Całodobowym Telefonie Zaufania.**

Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie udziela także wsparcia w postaci schronienia dla mieszkańców miasta Lublin. Z tej formy pomocy mogą skorzystać osoby, a także rodziny, które w wyniku traumatycznych wydarzeń losowych znalazły się w sytuacji kryzysu oraz wymagają pomocy. W szczególności dotyczy to ofiar pożarów, powodzi, klęsk żywiołowych, przemocy domowej, handlu ludźmi oraz innych zdarzeń losowych uniemożliwiających pobyt w dotychczasowym miejscu zamieszkania. Pobyt ma charakter krótkoterminowy, jest nieodpłatny. Osobom korzystającym ze schronienia udzielana jest pomoc psychologiczna, prawna, terapeutyczna i socjalna wspierająca ich działania ukierunkowane na przezwycięzenie sytuacji kryzysowej³. W 2020 roku z pobytu w mieszkaniu interwencyjnym skorzystało **8 osób**, w tym 3 dzieci. W związku z rozwojem epidemii wirusa SARS-CoV-2 od dnia 16 marca do 16 czerwca 2020 roku Mieszkanie Interwencyjne pozostawało w dyspozycji Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego w Lublinie z przeznaczeniem na miejsce kwarantanny dla osób z podejrzeniem zakażenia wirusem.

W ciągu całego 2020 roku z pomocy Centrum skorzystało **715 osób** (w tym 408 osób skorzystało z pomocy po raz pierwszy). Wiele osób spośród klientów Centrum Interwencji Kryzysowej to osoby doświadczające przemocy. Zorganizowano i przeprowadzono dla nich **712** spotkań psychologiczno-terapeutycznych. Z uwagi na zapotrzebowanie na taką formę wsparcia, spotkania w Centrum odbywały się w kontakcie bezpośrednim z zachowaniem reżimu sanitarnego. W 2020 roku pracownicy CIK założyli **11** Niebieskich Kart oraz brali udział w posiedzeniach grup roboczych.

Oprócz przyjęć indywidualnych, dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, prowadzono zajęcia grupowe oraz warsztaty. Uwzględniając potrzeby klientów, w Centrum Interwencji Kryzysowej prowadzono w 2020 roku następujące zajęcia grupowe:

- **w ramach grupy DDA** realizowane były zajęcia dla 6 osób, odbyło się 7 spotkań po 2 godziny każde, łącznie 14 godzin.
- **w ramach grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie** realizowane były zajęcia dla 5 osób, odbyły się 3 spotkania po 3 godziny każde.

³ Źródło informacji: <http://www.cik.lublin.eu>.

- **Program korekcyjno-edukacyjny** dla osób stosujących przemoc w rodzinie realizowany był w warunkach wolnościowych w siedzibie Centrum, obejmował 60 godzin zajęć, dla 15 zakwalifikowanych osób.
- **Program psychologiczno-terapeutyczny** dla osób stosujących przemoc w rodzinie realizowany był w Ośrodku Leczenia Uzależnień w Lublinie. Obejmował 60 godzin pracy grupowej oraz 30 godzin pracy indywidualnej, zrealizowanych dla 17 osób.

Program korekcyjno-edukacyjny oraz psychologiczno-terapeutyczny finansowany był z dotacji Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie.

Pracownicy Centrum Interwencji Kryzysowej **27 razy** podejmowali działania interwencyjne w środowisku, tj. na prośbę Policji, pracownika socjalnego, bądź osoby zainteresowanej oraz w ramach zadań mobilnego interwenta – na wezwanie Policji. W ramach współpracy Centrum Interwencji Kryzysowej wraz z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Lublinie oraz Komendą Miejską Policji podpisało porozumienie projektu pn. „Przyjazne Patrole”. Założeniem projektu było wizytowanie przez pracownika socjalnego MOPR, psychologa z CIK i przedstawiciela Policji środowisk, w których zagrożone jest dobro dziecka, w celu monitorowania sytuacji dzieci w środowiskach niewydolnych wychowawczo, oraz w rodzinach dysfunkcyjnych z problemami opiekuńczo–wychowawczymi. Z uwagi na panującą pandemię wirusa SARS CoV-2 projekt nie został zrealizowany.

Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie podjęło współpracę z Polskim Centrum Mediacji oddział w Lublinie. W ramach współpracy Centrum kwalifikuje klientów do udziału w nieodpłatnej mediacji realizowanej przez PCM. Centrum zadeklarowało również chęć współpracy z Aresztem Śledczym w Lublinie w ramach pilotażowego programu wdrażającego ideę sprawiedliwości naprawczej na terenie Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w Lublinie.

Podjęto także współpracę z Fundacją Przed Czasem, wspierającą wcześniaki i ich rodziców na terenie Lubelszczyzny. W ramach współpracy odbyło się szkolenie dla pracowników Centrum, oraz szkolenia grupy rodziców wcześniaków ze specjalistami służb medycznych w obecności psychologa Centrum.

Ponadto Centrum podejmuje współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi na rzecz osób potrzebujących pomocy, m.in. z Fundacją Dajemy Dzieciom Siłę w zakresie przygotowania rekomendacji dotyczącej oferty wsparcia i pomocy dla dzieci pokrzywdzonych i ich rodzin w CIK.

Pracownicy Ośrodka Wczesnej Interwencji dla Osób z Problemem Alkoholowym i ich Rodzin, działającego w strukturach Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie każdego dnia

prowadzą rozmowy profilaktyczne na temat szkodliwości picia alkoholu. W 2020 roku do Ośrodka przyjęto **1 469 osób**.

Bezpłatne konsultacje i poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne i pedagogiczne) rodziny uzyskują również w **Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie**.

Specjaliści zatrudnieni w Dziale, tj. 2 pedagogów, 3 psychologów, świadczyli poradnictwo, m. in. na rzecz rodzin naturalnych. Bezpłatne konsultacje i poradnictwo odbywały się w siedzibie Działu przy zachowaniu wszelkich środków ostrożności oraz drogą telefoniczną.

W roku 2020 tą formą pomocy objętych było **8 rodzin**, które skorzystały z 13 porad. Tematyka porad dotyczyła:

- 1) w ramach poradnictwa psychologicznego: konsekwencji emocjonalnych umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, radzenia sobie ze stratą, adaptacji dziecka do nowej sytuacji, przezwycięzania występujących trudności życiowych;
- 2) w ramach poradnictwa pedagogicznego: poprawy sytuacji życiowej rodzin naturalnych, poprawy relacji rodziców naturalnych z dziećmi, poprawy kompetencji wychowawczych rodzin naturalnych, przebiegu kontaktu rodziców z dziećmi, podnoszenia kwalifikacji zawodowych rodziców naturalnych, kierowania rodzin naturalnych do poradni specjalistycznych i organizacji pracujących na rzecz dziecka rodziny.

W ramach interwencji kryzysowej w Mieście Lublin działa **Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie** wykonujący zadania pomocy społecznej z zakresu administracji rządowej oraz dwa ośrodki wsparcia, tj. **Dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży - mieszkańek Miasta Lublin** oraz **Schronisko dla bezdomnych kobiet - mieszkańek Miasta Lublin**. Na zadanie to przekazana została w 2021 r. dotacja z budżetu Miasta Lublin w łącznej kwocie **843 400,00 zł**. Ww. ośrodki świadczą pomoc rodzinom i osobom będącym w sytuacji kryzysowej.

Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie jest prowadzony przez Fundusz Ochrony Życia Archidiecezji Lubelskiej. Mieści się przy ul. Chmielewskiego 9 w Lublinie, dysponuje 25 miejscami i jest czynny całą dobę. Zapewnia schronienie osobom i rodzinom pozostającym w trudnej sytuacji doświadczania przemocy w rodzinie, oferuje wyżywienie w postaci 3 posiłków dziennie oraz wsparcie rzeczowe: odzież, obuwie, środki higieny osobistej dla dzieci i dorosłych, środki czystości, lekarstwa, pomoce dydaktyczne, zabawki itp. Ponadto mieszkańcom Ośrodka zapewnione jest wsparcie, m. in.: psychologa, pedagoga, prawnika, opiekuna – wychowawcy, pracownika socjalnego i terapeuty, a także

w miarę potrzeb udzielana jest pomoc medyczno-pielęgniarska i psychiatryczna. Podejmowane przez kadre działania zapewniają kompleksowe wsparcie ofiary przemocy w rodzinie, m. in. poprzez opracowanie indywidualnego planu pomocy, który prowadzi do przezwyciężenia sytuacji kryzysowej, w której osoba lub rodzina się znalazła. Ponadto Ośrodek prowadzi również całodobowy dyżur telefoniczny, pod którym ofiary przemocy mogą uzyskać poradę i wsparcie. W 2020 roku dotacja z budżetu Państwa wynosiła **405 000,00 zł**. W 2020 roku z usług Ośrodka skorzystały 34 osoby, w tym 12 rodzin (17 osób dorosłych i 17 dzieci). Jest to mniej osób niż w latach poprzednich, (w roku 2018 ze wsparcia Ośrodka skorzystały 52 osoby w tym 28 osób dorosłych i 24 dzieci, w 2019 roku – 60 osób, w tym 28 osób dorosłych i 32 dzieci). Zaobserwowany spadek liczby osób korzystających z usług Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie miał prawdopodobnie związek z pandemią wirusa SARS-CoV-2.

Najniższe obłożenie zaobserwowano w okresie od kwietnia do lipca 2020 r. W celu promowania działalności ośrodka zostały przygotowane i rozpowszechnione ulotki informacyjne dotyczące placówki.

Dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży - mieszkańek Miasta Lublin, przy ul. Bronowickiej 3 w Lublinie, prowadzony jest przez Fundację SOS Ziemi Lubelskiej. Ośrodek, dysponując 25 miejscami, zabezpiecza potrzeby bytowe, nocleg dla matek i ich dzieci oraz kobiet w ciąży. Mieszkanki Ośrodka otrzymują wsparcie specjalistów: psychologa, pedagoga, prawnika oraz pracownika socjalnego, których pomoc minimalizuje negatywne skutki bezdomności. W domu organizowane są zajęcia mające na celu włączanie mieszkańek do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, kształtowanie umiejętności spędzania czasu wolnego, promowanie zdrowego stylu życia, rozwijanie uzdolnień i zainteresowań. Podejmowane działania w dużym stopniu przyczyniły się do zmniejszenia zagrożeń związanych z bezdomnością poprzez naukę gospodarności, oszczędności, wzrost umiejętności efektywnego poszukiwania pracy oraz wzrost umiejętności przeciwdziałania i pokonywania problemów życiowych skutkujących bezdomnością. W 2020 r. wysokość dotacji wynosiła **260 800,00 zł**. Ze wsparcia Ośrodka skorzystało 28 osób, w tym 12 matek (2 kobiety w ciąży) i 16 dzieci. Prawdopodobną przyczyną zmniejszenia liczby osób korzystających z usług ośrodka wsparcia w stosunku do roku 2019 (40 osób) była pandemia wirusa SARS-CoV-2.

Schronisko dla bezdomnych kobiet - mieszkańek Miasta Lublin, przy ul. Bronowickiej 3 w Lublinie, które prowadzone jest przez Fundację SOS Ziemi Lubelskiej, dysponuje 20 miejscami. Ośrodek zapewniał schronienie, posiłek interwencyjny, żywność, odzież oraz pomoc rzeczową. Mieszkanki Ośrodka otrzymywały wsparcie psychologiczne,

prawne oraz w zakresie pracy socjalnej. Praca z bezdomnymi kobietami miała za zadanie pokazanie korzyści płynących z samodzielności i odpowiedzialności za swoje życie, podniesienie samooceny oraz motywowanie do zmian. W ramach pracy socjalnej udzielano informacji o możliwościach uzyskania wsparcia na terenie gminy w zakresie pozyskania mieszkania, podjęcia zatrudnienia oraz rozwiązywania problemów rodzinnych. W 2020 r. dotacja wynosiła **177 600,00 zł**. Z usług Ośrodka skorzystało 20 kobiet.

Prawdopodobną przyczyną zmniejszenia liczby osób, które skorzystały z ośrodków zapewniających wsparcie osobom w trudnej sytuacji w 2020 r. była ogłoszona w dniu 20 marca 2020 roku epidemia wirusa SARS-CoV-2. W celu ograniczenia rozprzestrzeniania się koronawirusa, na terenie Miasta Lublin rozpoczęły funkcjonowanie w systemie całodobowym ogrzewalnie (w okresie marzec - kwiecień) oraz ośrodki okresowego pobytu (maj - czerwiec) i Przejściowe ośrodki dla osób bezdomnych (maj – czerwiec oraz listopad - grudzień). Całodobowe świadczenie usług przez ww. ośrodki przyczynić się mogło do tego, że osoby wymagające wsparcia korzystały z tej właśnie formy pomocy zamiast z placówek o charakterze interwencyjnym i zapewniającym miejsce tymczasowego schronienia.

2. Asystenci rodziny

W 2020 roku w Lublinie zatrudnionych było **15 asystentów rodziny** i kierownik Sekcji. W stosunku do roku 2019 zatrudnienie asystentów zmniejszyło się o jeden etat (powstało nowe stanowisko pracy – kierownik Sekcji ds. asysty rodzinnej). Ogółem wydatki na zatrudnienie w 2020 roku wyniosły **862 602,74 zł**, z czego: dotacja w ramach dofinansowania zadania własnego gminy, realizowanego w ramach „Programu asystent rodziny na rok 2020” wyniosła – 25 500,00 zł, zaś środki własne – 837 102,74 zł.

Asystenci rodziny podjęli pracę z rodzinami naturalnymi przeżywającymi trudności, przede wszystkim w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i będącymi w trudnej sytuacji życiowej. Pracę prowadzono z rodzinami, które sprawowały opiekę nad dziećmi w celu poprawy ich umiejętności wychowawczych, jak również z rodzinami, których dzieci zostały czasowo umieszczone w pieczy zastępczej.

Asystenci pozostawali w systematycznym kontakcie z rodzinami monitorując sytuację rodzin wieloproblemowych, w których dzieci miały niezaspokojone potrzeby. Rodziny, których dzieci przebywały w pieczy zastępczej motywowali do zmiany sytuacji życiowej i stałego kontaktu z dziećmi, w celu powrotu pod ich opiekę.

W 2020 r. wsparciem asystenta rodziny objęto **256 rodzin** niewydolnych wychowawczo, w których wychowywało się **627 dzieci**. Asystenci odbyli 1 779 wizyt w środowisku. Z uwagi na

stan epidemii ogłoszony na terenie Polski od dnia 20 marca 2020 r., kontakt z rodzinami odbywał się głównie drogą telefoniczną. Asystenci rodzin wykonywali telefony do rodzin, udzielając im pomocy i wsparcia. W przypadkach wymagających kontaktu osobistego, członkowie rodzin objętych wsparciem, przychodzili do siedziby Sekcji, gdzie zgodnie z zasadami reżimu sanitarnego, spotykali się z pracownikami. Większość zadań asystenta rodziny była realizowana jednak w formie kontaktu pośredniego. Asystenci rodziny prowadzili konsultacje wychowawcze z rodzicami oraz małoletnimi, wskazywali konstruktywne metody wychowawcze w przypadku występowania trudności w tym zakresie. Proponowali możliwości konstruktywnego spędzania czasu wolnego podczas obostrzeń związanych z COVID-19. Udzielali instrukcji i pomocy w załatwianiu spraw urzędowych oraz rozwiązaniu problemów socjalnych. Prowadzili rozmowy na temat prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego oraz dysponowania środkami finansowymi. Z uwagi na utratę zatrudnienia przez niektórych członków rodzin objętych wsparciem, spowodowaną pandemią w kraju, pracownicy pomagali w redagowaniu CV, listu motywacyjnego, poszukiwaniu ofert pracy. Asystenci rodziny proponowali rodzinom wsparcie psychologiczne, terapeutyczne, wyszukiwali i polecali poradnie, przychodnie, często także umawiali członków rodzin do specjalistów z zakresu medycyny. Pracownicy Działu dostosowywali wsparcie dla rodzin do sytuacji związanej ze stanem pandemii w Polsce.

Dodatkowo asystenci edukowali rodziny na temat zachowania zasad higieny osobistej oraz zachowania ostrożności z uwagi na konieczność ochrony przed wirusem SARS-COV-2. Asystenci rodziny odbywali wizyty w środowiskach w sytuacjach interwencyjnych, w przypadku podejrzenia nieprawidłowości w funkcjonowaniu rodziny, oceny sprawowania opieki nad dziećmi oraz konieczności udzielenia niezwłocznej pomocy. Wizyty te odbywały się przy współpracy z pracownikami socjalnymi oraz policją. Asystenci rodziny pozostawali w stałym kontakcie z instytucjami, fundacjami, stowarzyszeniami, służbą zdrowia i sądami, w celu udzielenia kompleksowej pomocy rodzinie. Asystenci rodziny, zarówno podczas nauki dzieci w placówkach edukacyjnych w formie stacjonarnej jak i zdalnej, stale współpracowali z pracownikami szkół, przedszkoli, żłobków.

W okresie sprawozdawczym zakończono pracę z **57 rodzinami**. Powody zakończenia pracy to: osiągnięcie założonych celów (6 przypadków), zaprzestanie współpracy rodziny z asystentem (43 przypadki), oraz zmiana metody pracy i inne (8 przypadków). Rodzina po zakończeniu współpracy zostaje w systemie pomocy społecznej i jest nadal systematycznie odwiedzana przez pracownika socjalnego. Takie rodziny są bardzo często objęte również nadzorem kuratora sądowego, z którym współpracują pracownicy socjalni. W przypadku

wystąpienia sytuacji kryzysowej w rodzinie i braku nadzoru kuratora sądowego, do Sądu kierowane są pisma o objęcie rodziny takim środkiem zabezpieczającym.

W 2020 r. asystenci rodziny we współpracy z członkami rodzin i po konsultacji z pracownikami socjalnymi przygotowali lub zaktualizowali **231 planów** pracy z rodziną, które obejmowały zakres działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, a także określały terminy ich realizacji i efekty podjętej pracy. Asystenci dokonywali także okresowej oceny sytuacji rodziny, w której przedstawiali efekty prowadzonych działań oraz zasadność (lub brak zasadności) kontynuowania pracy z rodziną. W 2020 r. dokonano i przygotowano na piśmie **392 oceny**. W roku 2020 asystenci rodziny sporządzili do właściwych sądów pisma informujące o zaistniałej sytuacji rodzinnej w przypadku wystąpienia nieprawidłowości.

Główne zadania zrealizowane przez asystentów rodziny dotyczyły:

- podejmowania działań mających na celu pomoc rodzinom w rozwiązywaniu ich problemów socjalnych poprzez dostarczanie informacji i kierowanie do odpowiednich instytucji;
- udzielania pomocy w redagowaniu pism urzędowych, ubieganiu się przez rodziny o świadczenia socjalne, o przydział lub zamianę lokalu mieszkalnego, o umorzenie zadłużeń w opłacie czynszu, itp.;
- udzielania pomocy w rozwiązywaniu problemów psychologicznych poprzez, m.in.: kierowanie członków rodzin do poradni specjalistycznych i rodzinnych, kierowanie do udziału w diagnostyce oraz udziału w formach terapii indywidualnej, rodzinnej, grupowej, terapii uzależnień i grupach wsparcia;
- motywowania do skorzystania z konsultacji psychiatrycznych oraz kierowania członków rodzin do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lublinie;
- informowania o prawidłowościach rozwoju bio-psycho-społecznego dzieci oraz o zaburzeniach tego rozwoju, które wymagają zmiany postaw wychowawczych opiekunów;
- podejmowania działań zamierzających do rozwijania u rodziców umiejętności wychowawczych, motywowania i kierowania na zajęcia rozwijające kompetencje rodzicielskie;
- informowania o możliwej etiologii zachowań dzieci sprawiających trudności wychowawcze, motywowania do podjęcia diagnostyki psychologicznej, pedagogicznej oraz psychiatrycznej oraz do stosowania zaleceń specjalistów;

- motywowania rodziców do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- udzielania pomocy w postępowaniu rekrutacyjnym i pisaniu wniosków o przyjęcie do placówek edukacyjnych;
- edukowania w zakresie funkcjonowania na rynku pracy (szukanie ofert pracy, pisanie CV i listu motywacyjnego, przygotowanie się do rozmów kwalifikacyjnych z potencjalnym pracodawcami);
- uświadomienia wartości pracy i znaczenia utrzymywania pracy zarobkowej przez członków rodzin;
- podejmowania działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodziny, m.in. poprzez informowanie policji oraz służb medycznych o zaistniałych zagrożeniach oraz poprzez współpracę z kuratorami;
- motywowania rodzin do regularnego uczestnictwa w projekcie „Rozwój zintegrowanych usług uzupełniających i wspierających rolę rodziny, również o charakterze profilaktycznym w Mieście Lublin”, współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, którego realizatorem jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie;
- przygotowania i prowadzenia dokumentacji pracy z rodziną.

Z dniem 1 stycznia 2017 r. weszła w życie ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin, która nałożyła na asystentów rodziny obowiązek koordynowania poradnictwa skierowanego do kobiet w ciąży i rodzin oczekujących narodzin dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze stwierdzonym w życiu płodowym prawdopodobieństwem dysfunkcji rozwojowych oraz rodzin już wychowujących dzieci z obciążeniami rozwojowymi. Asystenci rodziny udzielają informacji na temat uprawnień związanych z ustawą, motywują do skorzystania z jej zapisów. Na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie został udostępniony „Katalog możliwego wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin w Mieście Lublin”⁴, w którym zawarte są informacje dotyczące możliwej pomocy materialnej oraz pozafinansowego wsparcia instytucjonalnego rodzin biologicznych.

W roku 2020 jedna rodzina była objęta koordynacją asystenta rodziny w ramach ww. ustawy.

⁴ http://mopr.lublin.eu/poradnik/pomoc_specjalistyczna/asystent_rodziny/katalog.pdf

Szkolenia asystentów rodziny

Zgodnie z art. 176 pkt 2 i pkt 4 lit. b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy umożliwienie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny. W tym celu wykorzystywano także możliwość szkoleń bez angażowania środków finansowych (np. bezkosztowe szkolenia wewnętrzne prowadzone przez specjalistów Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie oraz szkolenia finansowe ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego). Na szkolenia asystentów rodziny w roku 2020 wydatkowano kwotę 586 zł.

Tematykę szkoleń dla asystentów rodziny przedstawia tabela 3.

Tabela 3. Tematy szkoleń dla asystentów rodziny przeprowadzonych w 2020 roku

Lp.	Tematyka szkoleń oraz warsztatów	Liczba asystentów rodziny
SZKOLENIA WEWNĘTRZNE		
1	Instruktaże stanowiskowe na stanowisku pracy.	1 asystent data instruktażu: 01.12.2020 r.
2	Naruszenie ochrony danych osobowych, wideokonferencja prowadzona przez inspektora ochrony danych osobowych MOPR Lublin.	Szkolenie prowadzone dla Sekcji ds. asysty rodzinnej data szkolenia: 05.10.2020 r.
SZKOLENIA ZEWNĘTRZNE		
1	„Usamodzielnieni finansowo” – Szkolenia dla osób działających na rzecz dzieci w pieczy zastępczej oraz ich rodzin biologicznych, organizowanym przez Małopolską Szkołę Administracji Publicznej i Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie.	2 asystentów daty szkoleń: 11-12.01.2020 r. 25-26.01.2020 r. 14-15.02.2020 r. 29.02-01.03.2020 r.
2	Fundacja FAStryga, Konferencja XX Światowy Dzień FAS - FAScynujące Rozmowy na XX-lecie	4 asystentów 09.09.2020 r.
3	Dialog motywujący - kurs podstawowy i trening umiejętności, Locomotiwa, ROPS w Lublinie.	1 asystent 16-17.09.2020 r.
4	Współpraca w zespołach interdyscyplinarnych i grupach roboczych, Accpetus, Psychologiczne centrum Szkoleniowo-Terapeutyczne, ul. Krężnicka 96A.	7 asystentów daty szkoleń: 5-7.10.2020 r. (1 osoba) 13-15.10.2020 r. (1 osoba) 7-9.10.2020 r. (2 osoby) 12-14.10.2020 r. (3 osoby)
5	VII Konferencja Wychowanie do samodzielności „Aktywni, odpowiedzialni”, Fundacja Życie, konferencja online.	1 asystent data konferencji: 24.11.2020 r.

6	4 Międzynarodowa Konferencja „Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży w Internecie” , Polskie Centrum Programu Safer Internet.	1 asystent: data konferencji: 29.09.2020 r. - 02.10.2020 r.
---	---	--

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

3. Placówki wsparcia dziennego

Rodzina może także uzyskać pomoc w opiece i wychowaniu dziecka w placówkach wsparcia dziennego. Na terenie Miasta Lublin wszystkie placówki wsparcia dziennego, funkcjonujące na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, prowadzone są przez podmioty pozarządowe.

Placówka wsparcia dziennego współpracuje z rodzicami lub opiekunami dziecka, z placówkami oświatowymi, podmiotami leczniczymi. Pobyt dziecka w placówce wsparcia dziennego jest bezpłatny i dobrowolny oprócz sytuacji wyjątkowych, kiedy do placówki kieruje sąd.

Placówka wsparcia dziennego może być prowadzona w formie:

- opiekuńczej, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych,
- specjalistycznej,
- pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę.

Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie opiekuńczej zapewnia dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań.

Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie specjalistycznej w szczególności organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne, realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię.

Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie pracy podwórkowej realizuje działania animacyjne i socjoterapeutyczne.

W ciągu 2020 roku, na podstawie umów zlecających podmiotom pozarządowym prowadzenie placówek wsparcia dziennego, funkcjonowało **16 placówek**:

- 12 placówek wsparcia dziennego prowadzonych było w formie opiekuńczej. Placówki dysponowały 375 miejscami i objęły opieką 433 dzieci;
- 3 placówki wsparcia dziennego prowadzone były w formie specjalistycznej, dysponowały 74 miejscami i objęły opieką 93 dzieci;
- 1 placówka wsparcia dziennego prowadzona była w formie opiekuńczej i specjalistycznej. Placówka dysponowała 15 miejscami i objęła opieką 16 dzieci.

Łącznie wszystkie placówki dysponowały 464 miejscami, a z ich usług w 2020 roku skorzystało 542 dzieci.

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, placówkę wsparcia dziennego prowadzi gmina, podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania lub podmiot, który uzyskał zezwolenie wójta. Trzy placówki w Lublinie prowadzą działalność na podstawie art. 228 ust. 5 ustawy, gdyż uzyskały decyzję Prezydenta Miasta Lublin stwierdzającą, że zapewniają dzieciom bezpieczne i higieniczne warunki pobytu.

Prowadzenie placówek wsparcia dziennego Miasto Lublin zleca uprawnionym podmiotom po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert i dofinansowuje ze środków publicznych koszty ich działalności. Umowy z podmiotami prowadzącymi placówki zawarto na okres od 1 kwietnia 2016 r. do dnia 31 marca 2021 r.

W roku 2020 na dofinansowanie kosztów działalności placówek wsparcia dziennego Miasto Lublin wydatkowało **1 079 928,20 zł.**

Tabela 4. Wykaz podmiotów prowadzących placówki wsparcia dziennego dotowane przez Miasto Lublin w 2020 roku z podziałem na typy

Lp.	Nazwa i adres podmiotu	Nazwa i adres placówki	Typ placówki	Dotacja – dofinansowanie placówki w 2020 r. (w zł)
1.	„Fundacja Amigo-Polska” ul. Jaworowskiego 12 20 - 612 Lublin	Specjalistyczny Ośrodek Opiekuńczo-Wychowawczy „Domostwo Amigoniańskie” ul. Jaworowskiego 12 20 - 612 Lublin	<i>specjalistyczna</i>	223 000,00
2.	Fundacja na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Tacy Sami” ul. Narutowicza 74a 20 - 019 Lublin	Ośrodek Terapeutyczny ul. Narutowicza 74a 20 - 019 Lublin	<i>specjalistyczna</i>	59 420,00
3.	Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym „AGAPE” ul. Bernardyńska 5, 20 - 109 Lublin	„Specjalistyczna Placówka AGAPE CLUB” ul. Bernardyńska 5 20 - 109 Lublin	<i>specjalistyczna</i>	78 000,00
4.	Dom Zakonny Zgromadzenia Sióstr Św. Józefa z Cluny ul. ks. Michała Słowikowskiego 1a 20 - 124 Lublin	Dom Św. Józefa dla Dzieci i Młodzieży Ognisko Wychowawcze ul. ks. Michała Słowikowskiego 1a 20 - 124 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	91 333,34
5.	Towarzystwo Salezjańskie Dom Zakonny ul. Kalinowszczyzna 3 20 - 129 Lublin	Salezjańska Świetlica Środowiskowa im. Św. Dominika Savio ul. Kalinowszczyzna 3 20 - 129 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	61 500,00
6.	Parafia Rzymsko-Katolicka pw. św. Jana Chrzciciela i św. Jana Ewangelisty ul. Królewska 10, 20 - 109 Lublin	Świetlica Opiekuńczo- Wychowawcza im. bł. Edmunda Bojanowskiego ul. Królewska 10 20 - 109 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	45 340,74

7.	Instytut Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej ul. Droga Męczenników. Majdanka 27 20-325 Lublin	Świetlica św. Antoniego Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej ul. Kasztanowa 1, 20 - 245 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	60 000,00
8.		Świetlica św. Michała Archanioła Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej ul. Fabryczna 19 20 - 301 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	60 000,00
9.	Fundacja Szczęśliwe Dzieciństwo ul. Jezuicka 4/9, 20 - 113 Lublin	Ośrodek nr 1 „Teatr” ul. Kunickiego 128, 20 - 434 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	66 000,00
		Ośrodek nr 2 „Bliźniak” ul. ks. Michała Słowikowskiego 1 20 - 124 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	67 000,00
10.	Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo ul. Doświadczalna 46 20 - 236 Lublin	Świetlica Integracyjna „Razem” ul. Doświadczalna 46 20 - 236 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	45 000,00
11.	Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce ul. Niedźwiedzia 39 02 – 737 Warszawa	Placówka Wsparcia Dziennego „Jutrzenka” ul. Jutrzenki 1, 20 - 538 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	68 125,00
12.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Lubelski Oddział Regionalny ul. Narutowicza 54, 20 - 016 Lublin	Środowiskowe Ognisko Wychowawcze Towarzystwa Przyjaciół Dzieci ul. Narutowicza 54 20 - 016 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	40 318,32
13.	Zgromadzenie Służebnic Matki Dobrego Pasterza ul. Kościelna 9, 05 - 500 Piaseczno	Placówka Wsparcia Dziennego „Dom Ciepła” im. św. Antoniego Al. Kraśnicka 65 20 - 718 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	37 709,88
14.	Fundacja Sempre a Frente ul. Lubartowska 24, 20 – 085 Lublin	Świetlica Kowalska 3 ul. Kowalska 3, 20 - 115 Lublin	<i>opiekuńcza i specjalistyczna</i>	36 363,20
15.	Stowarzyszenie „ŁABĘDŹ” ul. Jacka Przybylskiego 20/23 20 - 465 Lublin	Klub Młodzieżowy ul. Łabędzia 15 20 - 335 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	40 817,72
Razem:				1 079 928,20 zł

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublin

Należy podkreślić, że podmioty prowadzące placówki wsparcia dziennego poszukiwały dodatkowych źródeł finansowania i w 2020 roku pozyskały i wykorzystały dodatkowe środki finansowe w łącznej wysokości **591 992,94 zł**, m.in. z Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Wydziału

Zdrowia i Profilaktyki Urzędu Miasta Lublin. W ramach ww. środków zrealizowano **17 projektów dla 326 dzieci.**

Po ogłoszeniu w kraju w marcu 2020 roku stanu epidemii COVID-19 podmioty prowadzące placówki wsparcia dziennego były na bieżąco informowane o decyzjach Wojewody, dotyczących zasad ich funkcjonowania. W okresie od 12 marca do 25 maja oraz od 19 października do 31 grudnia 2020 roku w placówkach prowadzono pracę zdaną, z wykorzystaniem technik teleinformatycznych. Pracownicy sekcji ds. placówek opiekuńczo-wychowawczych i wsparcia dziennego MOPR w Lublinie przygotowali we współpracy z miejskim koordynatorem ds. przeciwdziałania COVID-19 ramowe wytyczne dla placówek wsparcia dziennego oraz przekazywali różnego rodzaju materiały informacyjne, mające na celu przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się COVID – 19 podczas działania placówki. Ze względu na stan pandemii nadzór nad działalnością placówek wsparcia dziennego odbywał się poprzez codzienne raporty dotyczące frekwencji dzieci w zajęciach organizowanych przez placówki i rozmowy telefoniczne z kierownikami placówek i przedstawicielami podmiotów prowadzących placówki wsparcia dziennego.

Ze względu na stan epidemii COVID-19 pracownicy nie przeprowadzili zaplanowanych wizytacji w nadzorowanych placówkach. Nadzór odbywał się poprzez rozmowy telefoniczne z podmiotami oraz analizę przesyłanych przez nie raportów dotyczących frekwencji dzieci (dot. okresu od 1 czerwca do 16 października 2020 roku, kiedy placówki wsparcia dziennego mogły prowadzić działalność stacjonarną). Pracownicy sekcji uczestniczyli w opracowywaniu wytycznych w zakresie działań mających na celu zapobieganie rozprzestrzenianiu się zakażeń wirusem SARS CoV-2 w placówkach wsparcia dziennego z dnia 22 maja 2020 roku oraz przesyłali rekomendacje dla placówek wsparcia dziennego i materiały profilaktyczne (plakaty i ulotki) mające na celu edukację na temat przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się koronawirusa. Ponadto w okresie działalności zdalnej placówek wsparcia dziennego, pracownicy wysyłali korespondencję Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej dotyczącą zaleceń w zakresie pracy zdalnej oraz dokumentowali sprawozdawane przez podmioty formy prowadzonej pracy zdalnej.

Oprócz wyżej wskazanych placówek wsparcia dziennego, w 2020 roku funkcjonowały 4 placówki wsparcia dziennego nie dotowane przez Miasto Lublin. Działały one na podstawie zezwolenia Prezydenta Miasta Lublin. Były to:

- Świetlica Socjoterapeutyczna prowadzona przez Stowarzyszenie Promocji Kultury na Rzecz Środowisk Lokalnych i Osób Niepełnosprawnych „DZIESIĄTA” (od 15 grudnia 2015 roku),

- „Świetlica Środowiskowa Caritas w Lublinie” prowadzona przez Caritas Archidiecezji Lubelskiej (od 13 czerwca 2018 roku),
- Ośrodek Wsparcia Młodzieży „Przystanek Sempre” prowadzony przez Fundację Sempre a Frente (od 14 stycznia 2019 roku),
- Świetlica „con amore” prowadzona przez Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Młodzieży „con amore” (od 5 marca 2020 roku)

4. Pozostałe formy wspierania rodziny

4.1. Realizacja Projektu „Rozwój zintegrowanych usług uzupełniających i wspierających rolę rodziny, również o charakterze profilaktycznym w Mieście Lublin”

W dniu 22 maja 2018 r. została podpisana umowa Nr 46/RPLU.11.02.00-06-0045/17-00) o dofinansowanie projektu „Rozwój zintegrowanych usług uzupełniających i wspierających rolę rodziny, również o charakterze profilaktycznym w Mieście Lublin”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, którego realizatorem jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie. W ramach projektu zrekrutowano do jego uczestnictwa **20 rodzin** objętych pomocą w formie asystenta rodziny oraz **42 dzieci** przebywających w rodzinach objętych asystą rodzinną. Głównym celem projektu jest rozwój kompleksowego systemu wsparcia rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze w Mieście Lublin.

W roku 2020 w ramach projektu realizowano następujące zadania:

- Zadanie nr 1 „Wsparcie motywacyjne”, w ramach realizacji którego w 2020 r. wypłacono 15 zasiłków celowych, które przyznano 15 uczestnikom projektu w łącznej wysokości 8 850,15 zł (wkład własny projektu),
- Zadanie nr 2 „Wsparcie dla dzieci przebywających w rodzinach objętych asystą rodzinną” polegało na organizacji i realizacji 3 bloków tematycznych:
 1. „Zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci z zaburzeniami zachowania”, w których udział wzięło 3 dzieci posiadających orzeczenie o niepełnosprawności lub opinie psychologiczno-pedagogiczne,
 2. „Broker edukacyjny”, zajęcia, w których udział wzięło 3 dzieci w ramach poszukiwania ścieżki dalszej edukacji,
 3. „Zajęcia wyrównujące wiedzę z wybranych przedmiotów szkolnych”, w których udział wzięło 7 dzieci - zajęcia z matematyki (ukończyło 6 dzieci),
- Zadanie nr 3 „Wsparcie dla rodzin objętych pomocą w formie asystenta rodziny” – warsztaty dla osób dorosłych, w tym :
 5. „Warsztaty pieczenia i gotowania” – 5 osób (ukończyły 3 osoby),

5. „Profilaktyka uzależnień i planowanie rodziny” – 5 osób,
 5. „Dziecko z FAS w życiu, domu i szkole” – 5 osób (ukończyły 2 osoby),
 5. „Skuteczny w domu - aktywny w pracy” – 5 osób (ukończyły 4 osoby).
- Zadanie 4 „Punkt konsultacyjno-doradczy”, w którym specjaliści udzielali rodzinom wsparcia psychologicznego, pedagogicznego oraz prawnego. W „Punkcie konsultacyjno-doradczym” w roku 2020 uczestniczyło 35 osób (15 osób dorosłych objętych asystą rodzinną oraz 20 dzieci).

4.2. Rodziny wspierające

W celu udzielenia wsparcia w sytuacji przeżywania trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. Jej zadaniem jest, przy współpracy asystenta rodziny, pomaganie w opiece i wychowaniu dzieci, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie znajduje się informacja o tym, że Ośrodek poszukuje rodzin zainteresowanych współpracą non profit na rzecz rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz wzór wniosku jaki powinni złożyć kandydaci na rodziny wspierające. Dołączony został także wzór umowy z rodziną wspierającą oraz folder zachęcający kandydatów do podjęcia się pełnienia funkcji rodziny wspierającej.

W 2020 r., z uwagi na brak zainteresowania ze strony rodzin tą formą wsparcia oraz wprowadzony stan epidemii w kraju, nie było rodzin objętych tą formą wsparcia.

4.3. Grupa wsparcia adresowana do rodziców mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

W 2020 roku w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie nie kontynuowano prowadzenia grupy wsparcia dla rodzin naturalnych z uwagi na ogłoszony na terenie Polski w dniu 20 marca 2020 roku stan epidemii. Prowadzenie spotkań w 2021 roku uzależnione będzie od sytuacji epidemicznej.

4.4. Spotkania rodzin naturalnych z dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej

W siedzibie Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej oraz na terenach przyjaznym dzieciom i rodzinie organizowane były spotkania rodzin naturalnych (rodziców, rodzeństwa, dziadków, osób bliskich dziecku) z dziećmi umieszczonymi w rodzinnej pieczy zastępczej. Do spotkań tych uczestnicy przygotowywani byli przez specjalistów (pedagoga, psychologa), koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej lub asystenta rodziny. Z uwagi na stan epidemii, a tym samym na konieczność ochrony przed wirusem SARS-COV-2 w ciągu całego 2020 roku zorganizowano **32 takie spotkania** (o 35 spotkań mniej w stosunku do roku 2019),

w czasie których rodziny naturalne mogły skorzystać z porad specjalistów. Spotkania odbywały się z zachowaniem reżimu sanitarnego.

4.5. Centrum Aktywności Środowiskowej

W strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie funkcjonuje również **Centrum Aktywności Środowiskowej**, które w ramach swojej działalności udziela pomocy osobom i rodzinom z grup szczególnego ryzyka, zamieszkałym na osiedlu Antoniny Grygowej w Lublinie. Centrum Aktywności Środowiskowej realizuje w szczególności zadania z zakresu wspierania osób i rodzin oraz pobudzania społecznej aktywności, w celu rozwiązywania indywidualnych, grupowych i środowiskowych problemów. Oferta Centrum Aktywności Środowiskowej jest skierowana do wszystkich mieszkańców Lublina

Najistotniejsze zadania realizowane przez Centrum obejmowały: wspieranie rodziny w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej poprzez zapewnienie opieki wychowawczej dzieciom i młodzieży, pomoc w nauce, stwarzanie warunków do rozwijania zainteresowań i uzdolnień oraz organizację czasu wolnego, zapewnienie pomocy rodzinie, dzieciom i młodzieży sprawiającym problemy wychowawcze, zagrożonym demoralizacją, przestępczością lub uzależnieniami poprzez organizację zajęć profilaktycznych, socjoterapeutycznych, korekcyjnych i terapeutycznych oraz udzielanie doraźnej i kompleksowej pomocy osobom znajdującym się w trudnych sytuacjach życiowych, które wynikają z dysfunkcji życia rodzinnego i sytuacji kryzysowych o charakterze losowym.

W 2020 roku ze wsparcia Centrum skorzystały łącznie **203 osoby** (w tym 71 dzieci i młodzieży), spośród których **49 dzieci** uczestniczyło w grupie wsparcia. Dzieci i młodzież są rekrutowane do grup wsparcia przez pracowników socjalnych w drodze wywiadu środowiskowego, przeprowadzonego z rodzicami lub opiekunami dziecka. Podstawę uczestnictwa w zajęciach stanowi kontrakt socjalny zawarty pomiędzy pracownikiem socjalnym a rodzicem/opiekunem dziecka, określający zakres wsparcia. Zajęcia w pełnym zakresie prowadzone były w okresie od 2 stycznia do 17 marca 2020 roku. Następnie z uwagi na pandemię COVID -19 zajęcia odbywały się w sposób ograniczony (z wykorzystaniem metod i technik porozumiewania się na odległość).

5. Potrzeby i rekomendacje w zakresie wspierania rodziny

Analizując coraz szerzej opisywane, tak gospodarczo-ekonomiczne jak również psychologiczne, skutki pandemii choroby COVID-19, należy się spodziewać nasilenia potrzeb rodzin w zakresie wsparcia w różnych zakresach. Rekomenduje się realizację zadań

profilaktycznych, terapeutycznych i interwencyjnych dotyczących kryzysów rodzinnych i niewydolności opiekuńczo-wychowawczej lubelskich rodzin.

Skutki psychologiczne pandemii są szeroko opisywane. Pogłębiła ona istniejące trudności i wygenerowała nowe problemy. Liczne małżeństwa i rodziny doświadczają głębokiego kryzysu, często związanego ze stratą najbliższych. Niepewność i zagrożenie owocują wzrostem depresyjności, oraz innych zaburzeń psychicznych dorosłych, dzieci i młodzieży. W większości przypadków powrót do równowagi wymaga wsparcia specjalistycznego. W Lublinie nie ma zbyt dużo ośrodków świadczących pomoc terapeutyczną dla małżeństw i rodzin, a właśnie tego typu terapia pozwala skutecznie rozwiązywać problemy, co zapobiega rozpadowi relacji. Terapia wspomaga cały system rodzinny pozwalając przejść proces żałoby, poprawić komunikację, rozwiązać konflikty, pogłębić poczucie wspólnoty, co także rozwiązuje problemy dzieci i młodzieży, bez potrzeby hospitalizacji. Kryzys psychiczny jakiegoś doświadcza coraz więcej osób zwiększył jeszcze zapotrzebowanie na pomoc terapeutyczną, dlatego niezbędne są starania o ułatwienie dostępu do usług psychoterapeutycznych w Lublinie.

Jak wynika z bieżącej analizy, liczba miejsc w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, ośrodku wsparcia w formie domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz ośrodku wsparcia w formie schroniska dla bezdomnych kobiet w pełni zabezpiecza bieżące potrzeby. Obciążenie w stosunku do liczby miejsc w ww. placówkach potwierdza zasadność funkcjonowania tych ośrodków, wskazując jednocześnie, że nie należy redukować ani zwiększać ich liczby. W 2021 roku przewiduje się utrzymanie liczby miejsc na obecnym poziomie.

Zgodnie z zapisami ustawy, jeden asystent rodziny w tym samym czasie może objąć wsparciem maksymalnie 15 rodzin. Mając na uwadze, iż liczba rodzin wymagających wsparcia jest duża koniecznym może się okazać zwiększenie zatrudnienia na stanowisku asystenta rodziny. W tym celu należy systematycznie pozyskiwać dodatkowe środki finansowe, nie tylko na zatrudnienie asystentów (ze szczególnym uwzględnieniem programów rządowych), ale również na ich szkolenie z uwagi na specyfikę nowych zadań. Należy podkreślić, iż funkcja asystenta rodziny pełni istotną rolę we wspieraniu rodzin naturalnych, w których pojawiają się problemy opiekuńczo-wychowawcze.

Wskazane jest również motywowanie podmiotów prowadzących placówki wsparcia dziennego do rozszerzania oferty w ramach prowadzonej działalności zdalnej, w trakcie stanu epidemii. Ponadto wspieranie podejmowanych przez podmioty pozarządowe działań zmierzających do pozyskania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych na sfinansowanie dodatkowej działalności placówek wsparcia dziennego w celu zwiększania atrakcyjności zajęć

oferowanych dla dzieci i młodzieży, a także zapobiegania fluktuacji kadry w placówkach i dbałości o jej profesjonalizm. Jest to bardzo ważne, ponieważ w obliczu nasilających się kryzysów rodzinnych i ograniczonych kontaktów społecznych dzieci często są zaniedbywane i szczególnie narażone na frustracje.

W ramach rozwoju systemu wspierania rodziny za istotne należy także uznać kontynuowanie działań w celu pozyskania rodzin wspierających i motywowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych do korzystania z tej formy pomocy. Istotna wydaje się także realizacja spotkań grupy wsparcia dla takich rodzin naturalnych, o ile będzie to możliwe i bezpieczne w kontekście zagrożenia epidemiologicznego, oraz realizacja projektu „Rozwój zintegrowanych usług uzupełniających rolę rodziny, również o charakterze profilaktycznym w Mieście Lublin” w zakresie punktu konsultacyjno-doradczego.

II. SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu z wyjątkiem sytuacji nagłych, interwencyjnych, o których mowa w art. 35 ust. 2, art. 58 ust.1 pkt 2 i 3 oraz art. 103 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje w ostateczności, po wyczerpaniu wszystkich gwarantowanych przepisami możliwości wsparcia rodziny naturalnej.

Pieczka zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) rodzinnej;
- 2) instytucjonalnej.

1. Rodzinna piecza zastępcza

Zgodnie z Zarządzeniem Nr 1122/2011 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 24 listopada 2011 roku, zmienionego zarządzeniem Nr 52/11/2013 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 15 listopada 2013 r., Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie został wyznaczony organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w Mieście Lublin.

1.1. Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin

Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinnych formach pieczy zastępczej jest jednym z podstawowych zadań własnych powiatu W trakcie roku 2020 na terenie Miasta Lublin funkcjonowało łącznie **349 rodzin zastępczych**⁵ w których przebywało **499 dzieci** (w tym 43 dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością – stan na dzień 31 grudnia 2020 r.).Wśród dzieci przebywających w rodzinach zastępczych 445 pochodziło z Lublina, a 57 z innych powiatów. Najliczniejszą grupę stanowiły rodziny zastępcze spokrewnione - **248 rodzin**⁶, w których wychowywało się **334 dzieci**. Rodzin zastępczych niezawodowych było **90**⁷, a pod ich opieką pozostawało **109 dzieci**. Ponadto w Mieście Lublin funkcjonowało **11 rodzin** zastępczych zawodowych, przebywało w nich **56 dzieci**⁸, w tym 7 rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego (45 dzieci).

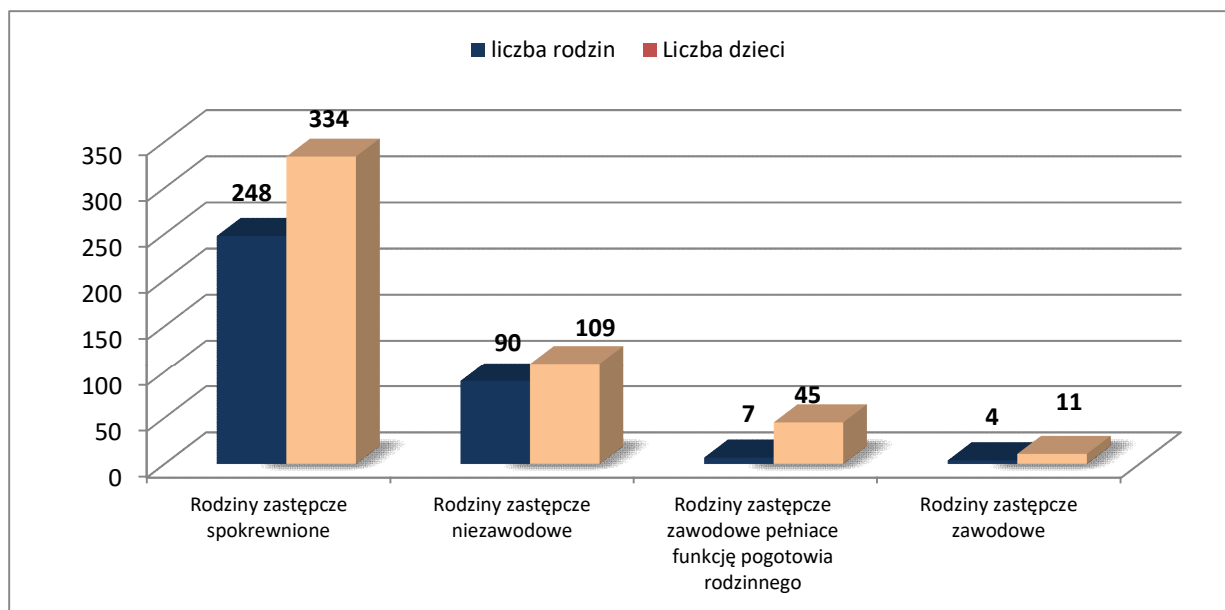
⁵ Dwie rodziny pełniły jednocześnie funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej i niezawodowej.

⁶ Dwie rodziny zastępcze spokrewnione pełnią funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej i niezawodowej, 1 osoba pełniąca funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej zmarła, rodzina została rozwiązana a dziecko przeszło do innej rodziny zastępczej spokrewnionej.

⁷ 1 rodzina zastępcza zawodowa z 2 dzieci, w trakcie 2020 roku zmieniła miejsce zamieszkania

⁸ Jedno dziecko opuściło rodzinę zastępczą zawodową pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego w grudniu 2019 roku, wypłata świadczenia na to dziecko nastąpiła w miesiącu styczniu 2020 roku

Wykres 1. Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin i dzieci w nich umieszczone w 2020 roku

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W funkcjonujących na terenie Miasta Lublin rodzinach zastępczych w 2020 roku na mocy orzeczeń sądu umieszczono 53 dzieci.

W okresie sprawozdawczym z rodzin zastępczych odeszło łącznie 31 dzieci, w tym:

- 1) 15 dzieci powróciło do rodzin naturalnych,
- 2) 9 dzieci zostało przysposobionych,
- 3) 6 dzieci umieszczono w instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- 4) 1 dziecko z innych powodów (zmiana miejsca zamieszkania - przeprowadzka poza Miasto Lublin).

Ponadto w roku 2020 rodziny zastępcze opuściło 34 pełnoletnich wychowanków.

1.2. Świadczenia dla lubelskich rodzin zastępczych

Zgodnie ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 t. j.) oraz Obwieszczeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2018 r. w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej, rodzinom zastępczym przysługują następujące świadczenia obligatoryjne: świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej (1 000,00 zł miesięcznie – do dnia 31 maja 2018 r., 1 052,00 zł miesięcznie – od dnia 1 czerwca 2018 r. - na dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej niezawodowej i rodzinie zastępczej zawodowej; świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej spokrewnionej 660,00 zł miesięcznie – do dnia 31 maja 2018 r., 694,00 zł miesięcznie od dnia 1 czerwca 2018 r., dodatek na dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności w kwocie do

dnia 31 maja 2018 r. - 200,00 zł miesięcznie, od dnia 1 czerwca 2018 r. - 211,00 zł miesięcznie, dodatek na dziecko umieszczone na podstawie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich w wysokości - do dnia 31 maja 2018 r. - 200,00 zł miesięcznie, od dnia 1 czerwca 2018 r. - 211,00 zł miesięcznie, środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego dla rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej (w przypadku pobytu w rodzinie zastępczej powyżej 3 dzieci). Ponadto rodziny zastępcze otrzymują świadczenia w postaci dodatku wychowawczego i świadczenia dobry start. Informacje na ten temat znajdują się na stronach 29 – 30 niniejszego opracowania.

Rodziny zastępcze mogą otrzymać również następujące świadczenia fakultatywne: dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka – raz w roku, świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka – jednorazowo, świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki - jednorazowo lub okresowo, jak również świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego (w przypadku rodzin zawodowych).

W sprawie tych świadczeń na mocy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wydano łącznie **369 decyzji administracyjnych**, w tym:

- 196 decyzji dotyczących przyznania świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych – świadczenia obligatoryjne,
- 26 decyzji zmieniających decyzje przyznające świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych – świadczenia obligatoryjne,
- 56 decyzji uchylających decyzje przyznające świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych,
- 2 decyzje odmowne dotyczące świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka,
- 18 decyzji przyznających środki finansowe na utrzymanie domu jednorodzinnego lub lokalu mieszkalnego – świadczenie obligatoryjne (w przypadku pobytu w rodzinie powyżej 3 dzieci),
- 70 decyzji przyznających jednorazowe świadczenie na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka - świadczenia fakultatywne,
- 1 decyzja odmowna dotycząca jednorazowego świadczenia na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka – świadczenia fakultatywne.

W 2020 roku wypłacono **5 962 świadczenia** na dzieci przebywające w lubelskich rodzinach zastępczych na łączną kwotę **4 585 592,50 zł⁹**, z tego:

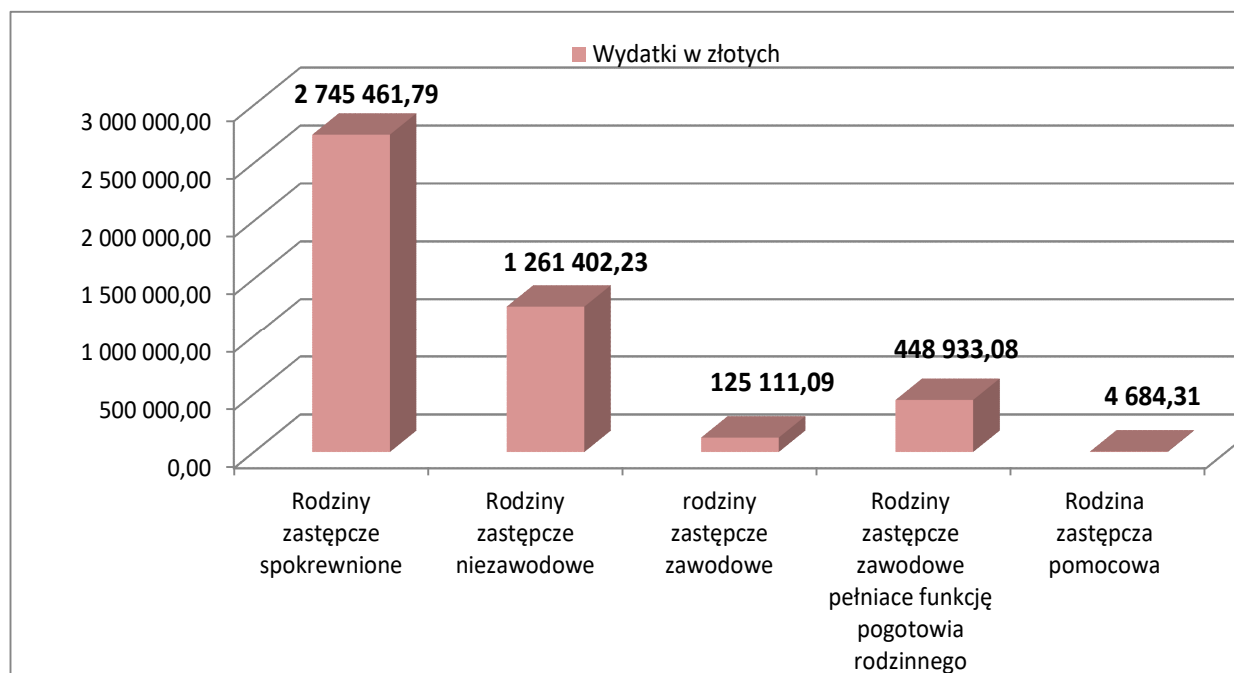
- 4 052 693,73 zł na świadczenia dla dzieci podchodzących z terenu Miasta Lublin,
- 532 898,77 zł na świadczenia dla dzieci pochodzących z 21 innych powiatów, a przebywających w lubelskich rodzinach zastępczych. Wydatki na te świadczenia są refundowane przez powiaty pochodzenia dzieci. Zgodnie z ustawą koszty związane z pobytem dzieci w pieczy zastępczej ponosi powiat pochodzenia dziecka.

Szczegółowe zestawienie wypłaconych świadczeń zawarto w tabeli nr 10 na stronie 34.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie wypłacał w okresie styczeń – grudzień 2020 r. świadczenia dla **351 rodzin zastępczych** zamieszkałych na terenie Miasta Lublin na **502 dzieci**, w tym:

- dla **251 rodzin zastępczych spokrewnionych**, w których przebywało **334 dzieci**,
- dla **91 rodzin zastępczych niezawodowych**, w których przebywało **111 dzieci**,
- dla **11 rodzin zastępczych zawodowych**, w których przebywało **57 dzieci¹⁰**, w tym:
 - 7 rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego w których przebywało 46 dzieci,
 - 4 rodziny zastępcze zawodowe, w których przebywało 11 dzieci.

Wykres 2. Wydatki na świadczenia dla dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie Miasta Lublin w 2020 roku (w zł, bez wynagrodzeń dla rodzin zastępczych zawodowych)

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

⁹ Ujęto świadczenia wypłacone rodzinom zastępczym, bez wynagrodzeń rodzin zastępczych zawodowych.

¹⁰ Jedno dziecko opuściło rodzinę zastępczą zawodową pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego w grudniu 2019 roku, wypłata świadczenia na to dziecko nastąpiła w miesiącu styczniu 2020 roku.

W roku 2020 w 46 lubelskich rodzinach zastępczych, na podstawie porozumień zawartych z 21 powiatami, przebywało 57 dzieci z terenu innych powiatów.

Tabela 5. Dzieci z innych powiatów w lubelskich rodzinach zastępczych w 2020 r.

Lp.	Nazwa powiatu	Liczba lubelskich rodzin zastępczych w których przebywały dzieci z innych powiatów	Liczba dzieci z innych powiatów w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie Miasta Lublin
1	Biłgorajski	2	2
2	Hrubieszowski	1	1
3	Łukowski	1	1
4	Radzyński	2	2
5	Zamojski	1	1
6	Niżański	1	1
7	Łęczyński	5	5
8	Lubartowski	2	2
9	Puławski	3	3
10	Lubelski	8	12
11	M. Chełm	2	2
12	Kraśnicki	2	2
13	Kolbuszowski	1	1
14	Pilski	1	4
15	Chełmski	2	2
16	M. Zamość	1	1
17	Opolski	3	3
18	Świdnicki	5	5
19	Siedlecki	1	2
20	Radomski	1	1
21	Rycki	1	4
	razem	46	57

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Wydatki na opiekę i wychowanie 1 dziecka cudzoziemskiego przebywającego w rodzinie zastępczej spokrewnionej na terenie Miasta Lublin w okresie styczeń – grudzień 2020 r. wyniosły 8 328,00 zł. Środki na ten cel zapewniał budżet państwa w ramach zadań zleconych z administracji rządowej wykonywanych przez powiat.

Tabela 6. Wydatki na opiekę i wychowanie 1 dziecka cudzoziemskiego

Liczba rodzin	1	1 rodzina zastępcza spokrewniona z 1 dzieckiem.
Liczba dzieci	1	
Liczba świadczeń	12	
Wartość świadczeń	8 328,00 zł	Środki finansowe zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Dzieci pochodzące z terenu Miasta Lublin mogą zostać umieszczone w rodzinach zastępczych na terenie innego powiatu, podobnie jak rodziny zamieszkujące na terenie Lublina mogą zostać ustanowione rodzinami zastępczymi dla dzieci pochodzących z innych powiatów. Wynika to, m. in. z faktu umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych mieszkających w innych powiatach, lub też z braku rodzin zastępczych gotowych na przyjęcie dzieci w ich miejscu zamieszkania. Informacje dotyczące lubelskich dzieci umieszczonych na podstawie porozumień w rodzinnej pieczy zastępczej w innych powiatach znajdują się na str. 48 niniejszego opracowania.

Realizacja dodatku wychowawczego dla dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych

Zgodnie z art. 80 ust. 1a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka, na każde umieszczone dziecko do ukończenia 18 roku życia, przysługuje dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego określonego w przepisach ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, zwany dalej „dodatkiem wychowawczym”. Zgodnie z art. 87 ust. 1 i 1a ustawy, dodatek wychowawczy przyznaje się od dnia faktycznego umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej do dnia faktycznego opuszczenia przez dziecko rodziny zastępczej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 18 roku życia. Prawo do dodatku wychowawczego ustala się na okres 12 miesięcy.

W okresie sprawozdawczym kontynuowano wypłaty świadczeń przysługujących na podstawie wniosków złożonych w latach 2016 - 2019. W 2020 roku 35 rodzin zastępczych złożyło 43¹¹ nowe wnioski o przyznanie dodatku wychowawczego dla 70 dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie Miasta Lublin. W sprawie dodatku wychowawczego wydano łącznie **478 decyzji administracyjnych**, w tym:

- 438 decyzji przyznających świadczenie,

¹¹ Różnica między liczbą rodzin zastępczych, które składały wnioski a liczbą złożonych wniosków wynika z tego, że 8 rodzin zastępczych składało kolejne wnioski na nowo przyjęte dzieci.

- 39 decyzji uchylających przyznanie świadczenia (z powodu opuszczenia przez dziecko rodzinnej pieczy zastępczej realizowanej na terenie Miasta Lublin),
- 1 decyzja odmawiająca przyznania dodatku wychowawczego.

Tabela 7. Realizacja dodatku wychowawczego dla dzieci w rodzinach zastępczych na terenie Miasta Lublin w 2020 roku

Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba świadczeń	Wyplacona kwota
313	429	4 496	2 219 546,02 zł

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W 2020 roku wypłacono łącznie 4 496 świadczeń dodatku wychowawczego dla 429 dzieci przebywających w 313 lubelskich rodzinach zastępczych, na kwotę **2 219 546,02 zł**.

Świadczenia w ramach programu „Dobry Start” dla dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych

Zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 1 i 2 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry Start” (Dz. U. z 2018 r. poz. 1061), zwanego dalej „rozporządzeniem”, świadczenie dobry start przysługuje rodzicom, opiekunom faktycznym, rodzinom zastępczym, osobom prowadzącym rodzinny dom dziecka, dyrektorom placówek opiekuńczo-wychowawczych, dyrektorom regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych – raz w roku na dziecko, osobom uczącym się – raz w roku. Na podstawie § 4 ust. 2 pkt 1 i 2 rozporządzenia, świadczenie dobry start przysługuje w związku z rozpoczęciem roku szkolnego do ukończenia: przez dziecko lub osobę uczącą się 20. roku życia oraz do ukończenia przez dziecko lub osobę uczącą się 24 roku życia – w przypadku dzieci lub osób uczących się i legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności. Według § 5 ust. 1 rozporządzenia, świadczenie dobry start przysługuje osobom, o którym mowa w § 4 ust. 1, w wysokości 300,00 zł.

W okresie sprawozdawczym rozpatrzono **311 wniosków** o przyznanie świadczenia dobry start w roku szkolnym 2020/2021 dla **311 dzieci** przebywających w rodzinach zastępczych na terenie Miasta Lublin. Wydano 309 informacji o przyznaniu świadczenia dobry start oraz 2 decyzje odmawiające prawa do tego świadczenia. Wypłacono świadczenia w wysokości **93 000,00 zł** dla 310¹² dzieci przebywających w 243 rodzinach zastępczych.

¹² W przypadku 3 dzieci wypłacono w styczniu 2020 r. trzy świadczenia za 2019 r. w kwocie 900,00 zł, w przypadku 2 dzieci świadczenia przyznane w 2020 r. zostały wypłacone w miesiącu styczniu 2021 r.

1.3. Rodziny pomocowe

Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka, na ich wniosek, są wspierane przez rodziny pomocowe. Pomoc ta ma charakter tymczasowy, a podstawą umieszczenia dziecka w rodzinie pomocowej jest umowa zawarta między starostą a rodziną pomocową.

Rodziną pomocową może zostać:

1. rodzina zastępcza niezawodowa, rodzina zastępcza zawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka;
2. małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, przeszkoleni do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub rodziny przysposabiającej.

Rodziny takie, na mocy art. 73 ustawy, sprawują czasowo opiekę nad dzieckiem w szczególności w okresie niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą w związku z wypoczynkiem, udziałem w szkoleniach lub pobytem w szpitalu, czy też w sytuacji wystąpienia nieprzewidzianych trudności lub zdarzeń losowych w rodzinie.

W okresie styczeń – grudzień 2020 r. wypłacono wynagrodzenia¹³ w kwocie 1 313,90 zł dla 5 rodzin, z którymi podpisano 6 umów (z jedną rodziną podpisano 2 umowy) o pełnienie funkcji rodziny pomocowej na czas niesprawowania opieki nad dziećmi przez 3 rodziny zastępcze pełniące funkcję pogotowia rodzinnego. W okresie sprawozdawczym opieką rodzin pomocowych zostało objętych 11 dzieci, na które wypłacono 18 świadczeń na kwotę 4 684,31 zł.

Tabela 8. Wydatki na rodziny pomocowe w 2020 roku

WYSZCZEGÓLNIENIE		RODZINY ZASTĘPCZE FUNKCJONUJĄCE NA TERENIE LUBLINA OGÓŁEM			
1	RODZINY POMOCOWE, z tego:	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ [ZŁ]	LICZBA RODZIN pomocowych	LICZBA DZIECI objętych opieką
1.1	świadczenia na dziecko	18	4 684,31	5	11
1.2	wynagrodzenie rodziny pomocowej	6	1 313,90	5	11
2.	RAZEM:	25	5 998,21	5	11

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

¹³ Art. 85 ust.6 „Rodzina zastępcza zawodowa oraz prowadzący rodzinny dom dziecka, za czas sprawowania funkcji rodziny pomocowej, otrzymuje świadczenie w wysokości nie niższej niż 20% otrzymywanego wynagrodzenia miesięcznie”.

Art. 85. ust. 7 „Rodzina zastępcza niezawodowa oraz małżonkowie lub osoba, o których mowa w art. 74 ust.1 pkt2, za czas sprawowania funkcji rodziny pomocowej otrzymują miesięcznie świadczenie w wysokości nie niższej niż 20% kwoty, o której mowa w ust.1”.

Art. 85 ust. 8 „Świadczenia, o których mowa w ust.6 i 7, przysługują w wysokości proporcjonalnej do liczby dni pobytu dziecka w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka w danym miesiącu kalendarzowym”.

1.4. Osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich

Zgodnie z art. 57 ust. 1a ustawy, w przypadku gdy w rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej przebywa więcej niż 3 dzieci, na wniosek rodziny zastępczej, zatrudnia się osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

W okresie styczeń – grudzień 2020 r. podpisano **7 umów** z 6 osobami o świadczenie usług polegających na pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w zawodowych rodzinach zastępczych, w których na dzień podpisania umowy przebywało powyżej 3 dzieci, ze stawką za godzinę usług 17,00 zł (kwota obowiązująca w okresie od 1 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2020 r.). Wymiar godzinowy usług wynosił dla jednej osoby nie więcej niż 40 godzin miesięcznie. Z tej formy pomocy w 2020 r. skorzystało 5 rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, w których umieszczono więcej niż 3 dzieci. W 2020 roku wydatki wyniosły **39 089,76 zł**, z tego: 38 798,38 zł na wypłatę 55 wynagrodzeń oraz 291,38 zł w ramach refundacji dokonanej przez powiat pochodzenia dziecka.

Tabela 9. Wydatki na zadania własne – wynagrodzenia dla osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich

WYSZCZEGÓLNIENIE		RODZINY ZASTĘPCZE FUNKCJONUJĄCE NA TERENIE LUBLINA OGÓLEM				UWAGI
1.	OSOBY DO POMOCY	LICZBA wypłaconych wynagrodzeń	KWOTA ŚWIADCZEŃ [ZŁ]	LICZBA OSÓB z którymi zawarto umowę	LICZBA RODZIN objętych wsparciem	
1.1	wynagrodzenie	55	39 089,76	6	5	w tym: 291,38 zł refundacji dokonanej przez powiat pochodzenia dziecka

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

1.5. Wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych

W Mieście Lublin w 2020 roku funkcjonowało **11 rodzin** zastępczych zawodowych, w tym: 7 pełniących funkcję pogotowia rodzinnego oraz 4 rodziny zastępcze zawodowe. Na podstawie zawartej umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej przysługuje miesięczne wynagrodzenie.

Od dnia 1 kwietnia 2019 roku rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego otrzymują wynagrodzenia w wysokości 3 100,00 zł brutto miesięcznie. Natomiast rodziny zastępcze zawodowe otrzymują wynagrodzenia w wysokości 2 700,00 zł brutto miesięcznie.

Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego, zgodnie z art. 85 ust. 5, otrzymują dodatek w wysokości 20% otrzymywanego wynagrodzenia, jeżeli w rodzinie zastępczej przebywa w okresie dłuższym niż 10 dni w miesiącu kalendarzowym więcej niż troje dzieci lub co najmniej jedno dziecko, o którym mowa w art. 81 ustawy (dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności).

W roku 2020 wynagrodzenia wszystkich **11 rodzin zastępczych zawodowych**, zgodnie z zawartymi umowami wyniosły łącznie **514 072,85 zł** (w tym 866,42 zł refundacji dokonanej przez powiat pochodzenia dziecka), z tego:

- dla rodzin zastępczych zawodowych – 153 278,24 zł (4 rodziny),
- dla rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego – 360 794,61 zł (7 rodzin), w tym 866,42 zł refundacji dokonanej przez powiat pochodzenia dziecka.

Tabela 10. Wydatki na rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin w okresie I – XII 2020 roku

WYSZCZEGÓLNIENIE		Zadania własne				Zadania przejęte od od innych JST do realizacji na podstawie porozumień i umów				RODZINY ZASTĘPCZE I RODZINNE DOMY DZIECKA FUNKCJONUJĄCE NA TERENIE LUBLINA OGÓLEM			
		LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ (w zł)	LICZBA RODZIN	LICZBA DZIECI	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ [zł]	LICZBA RODZIN	LICZBA DZIECI	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ (w zł)	LICZBA RODZIN	LICZBA DZIECI
L.p.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	14	15	16	17
1	RODZINY ZASTĘPCZE - OGÓLEM	5 459	4 561 215,85	306	445	618	533 765,19	46	57	6 076	5 094 981,04	351	502
2	RODZINY ZASTĘPCZE SPOKREWNIONE I NIEZAWODOWE OGÓLEM:	4 738	3 475 017,25	295	389	616	531 846,77	45	56	5 354	4 006 864,02	340	445
2.1	Rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem, w tym:	3 815	2 558 552,86	231	308	270	186 908,93	20	26	4 085	2 745 461,79	251	334
2.1.1	świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonego dziecka	3 474	2 480 039,35	231	308	270	186 908,93	20	26	3 744	2 666 948,28	251	334
2.1.2	dodatek z tytułu niepełnosprawności dziecka	307	63 463,51	23	28	0	0,00	0	0	307	63 463,51	23	28
2.1.3	dodatek z tytułu umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, na podstawie przepisów o postępowaniu w sprawach nieletnich	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
2.1.4	świadczenie jednorazowe na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	34	15 050,00	18	34	0	0,00	0	0	34	15 050,00	18	34
2.1.5	świadczenie jednorazowe lub okresowe na pokrycie wydatków związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
2.1.6	dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
2.2	Rodziny zastępcze niezawodowe z dzieckiem, w tym:	923	916 464,39	66	81	346	344 937,84	25	30	1 269	1 261 402,23	91	111
2.2.1	świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonego dziecka	869	902 774,39	66	81	322	336 717,84	25	30	1 191	1 239 492,23	91	111

2.2.2	dodatek z tytułu niepełnosprawności dziecka	42	8 440,00	5	5	20	4 220,00	2	2	62	12 660,00	7	7
2.2.3	dodatek z tytułu umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, na podstawie przepisów o postępowaniu w sprawach nieletnich	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
2.2.4	świadczenie jednorazowe na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	12	5 250,00	8	12	4	4 000,00	3	4	16	9 250,00	11	16
2.2.5	świadczenie jednorazowe lub okresowe na pokrycie wydatków związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
2.2.6	dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
2.2.7	środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
3	RODZINY ZASTĘPCZE ZAWODOWE OGÓŁEM:	721	1 086 198,60	11	56	2	1 918,42	1	1	722	1 088 117,02	11	57
3.1	Rodziny zastępcze zawodowe, w tym:	169	278 389,33	4	11	0	0,00	0	0	169	278 389,33	4	11
3.1.1	świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonego dziecka	120	124 611,09	4	11	0	0,00	0	0	120	124 611,09	4	11
3.1.2	dodatek z tytułu niepełnosprawności dziecka	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
3.1.3	dodatek z tytułu umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, na podstawie przepisów o postępowaniu w sprawach nieletnich	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
3.1.4	świadczenie jednorazowe na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	1	500,00	1	1	0	0,00	0	0	1	500,00	1	1
3.1.5	świadczenie jednorazowe lub okresowe na pokrycie wydatków związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
3.1.6	dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
3.1.7	środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
3.1.8	świadczenie na pokrycie kosztów przeprowadzenia niezbędnego remontu	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
3.1.9	wynagrodzenie za pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej	48	153 278,24	4	11	0	0,00	0	0	48	153 278,24	4	11

3.2	Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego, z tego:	552	807 809,27	7	45	2	1 918,42	1	1	553	809 727,69	7	46
3.2.1	świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonego dziecka	394	395 260,59	7	45	1	1 052,00	1	1	395	396 312,59	7	46
3.2.2	dodatek z tytułu niepełnosprawności dziecka	36	7 596,00	3	3	0	0,00	0	0	36	7 596,00	3	3
3.2.3	dodatek z tytułu umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, na podstawie przepisów o postępowaniu w sprawach nieletnich	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
3.2.4	świadczenie jednorazowe na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	19	8 500,00	5	19	0	0,00	0	0	19	8 500,00	5	19
3.2.5	świadczenie jednorazowe lub okresowe na pokrycie wydatków związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
3.2.6	dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
3.2.7	środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego	19	36 524,49	6	31	0	0,00	0	0	19	36 524,49	6	31
3.2.8	świadczenie na pokrycie kosztów przeprowadzenia niezbędnego remontu	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
3.2.9	wynagrodzenie za pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej	84	359 928,19	7	45	1	866,42	1	1	84	360 794,61	7	46
3.3	Rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne, z tego:	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
3.3.1	świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonego dziecka	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
3.3.2	dodatek z tytułu niepełnosprawności dziecka	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
3.3.3	dodatek z tytułu umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, na podstawie przepisów o postępowaniu w sprawach nieletnich	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
3.3.4	świadczenie jednorazowe na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
3.3.5	świadczenie jednorazowe lub okresowe na pokrycie wydatków związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
3.3.6	dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0

3.3.7	środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
3.3.8	świadczenie na pokrycie kosztów przeprowadzenia niezbędnego remontu	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
3.3.9	wynagrodzenie za pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0

1	RODZINY POMOCOWE, z tego:	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ [ZŁ]	LICZBA RODZIN pomocowych	LICZBA DZIECI objętych opieką	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ [ZŁ]	LICZBA RODZIN pomocowych	LICZBA DZIECI objętych opieką	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ [ZŁ]	LICZBA RODZIN pomocowych	LICZBA DZIECI objętych opieką
1.1	świadczenia na dziecko	18	4 684,31	5	11	0	0	0	0	18	4 684,31	5	11
1.2	wynagrodzenie rodziny pomocowej	6	1 313,90	5	11	0	0	0	0	6	1 313,90	5	11
2.	RAZEM:	24	5 998,21	5	11	0	0	0	0	24	5 998,21	5	11

1.	OSOBY DO POMOCY	LICZBA wypłaconych wynagrodzeń	KWOTA ŚWIADCZEŃ [ZŁ]	LICZBA OSÓB z którymi zawarto umowę	LICZBA RODZIN objętych wsparciem	LICZBA wypłaconych wynagrodzeń	KWOTA ŚWIADCZEŃ [ZŁ]	LICZBA OSÓB z którymi zawarto umowę	LICZBA RODZIN objętych wsparciem	LICZBA wypłaconych wynagrodzeń	KWOTA ŚWIADCZEŃ [ZŁ]	LICZBA OSÓB z którymi zawarto umowę	LICZBA RODZIN objętych wsparciem
1.1	wynagrodzenie	55	38 798,38	6	5	2	291,38	1	1	55	39 089,76	6	5

1) dane wykazane narastająco, uwzględniono wszystkie rodziny i dzieci w nich przebywające w okresie sprawozdawczym, które otrzymały pomoc finansową;

2) w wypadku rodziny, która pełni podwójną funkcję (np. jednocześnie rodziny zastępczej spokrewnionej i niezawodowej) należy wykazać ją zarówno w wierszu nr 2.1 jak i w wierszu 2.2, a w wierszu nr 2 wykazać faktyczną liczbę (tj 1.);

3) przez "LICZBA DZIECI" należy rozumieć dzieci objęte rodzinną pieczą zastępczą;

4)Uwzględniono wydatki z realizacji umów dofinansowanych środkami z budżetu państwa;

5) Nie uwzględniono wydatków w ramach POKL.

UWAGI:

1.6. Pozostałe formy wsparcia rodzin zastępczych i działania na rzecz rozwoju systemu pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin

W ramach działań na rzecz rodzin zastępczych i rozwoju systemu pieczy zastępczej, Dział ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej realizował wiele innych zadań, które zaprezentowano niniejszym podrozdziale.

Projekt „Wsparcie rodziny i systemu pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin”

W dniu 22 maja 2018 r. została podpisana umowa Nr 47/RPLU.11.02.00-06-0046/17-00) o dofinansowanie projektu „Wsparcie rodziny i systemu pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, którego realizatorem jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie. Do uczestnictwa w nim zrekrutowano **20 rodzin zastępczych, 30 dzieci** przebywających w rodzinach zastępczych oraz 24 osoby dorosłe - opiekunów zastępczych/kandydatów na opiekunów zastępczych (są to osoby zakwalifikowane do szkolenia PRIDE). Głównym celem projektu był: wzrost umiejętności wychowawczych rodziców zastępczych, wzrost kompetencji psychoedukacyjnych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz wzrost liczby kandydatów na rodziny zastępcze.

W roku 2020 w ramach projektu realizowano następujące zadania:

- **Zadanie nr 1** „Wzmocnienie kompetencji i kwalifikacji opiekunów zastępczych oraz kandydatów na rodziny zastępcze” polegało na organizacji i realizacji 4 bloków tematycznych:
 - „Trening umiejętności wychowawczych”, który został ukończony przez 4 opiekunów zastępczych,
 - „Grupa wsparcia dla rodzin zastępczych spokrewnionych”, w której uczestniczyło 12 osób,
 - „Grupa wsparcia dla rodzin zastępczych niezawodowych”, w której uczestniczyło 6 osób,
 - „Szkolenie dla kandydatów na rodzinę zastępczą niezawodową i ustanowionych rodzin zastępczych niezawodowych wg programu PRIDE Rodzinna Piecza Zastępcza”, które ukończyło 12 osób.
- **Zadanie nr 2** „Wsparcie dla dzieci przebywających w rodzinnej formie pieczy zastępczej” polegało na organizacji i realizacji 5 bloków tematycznych:
 - „Broker edukacyjny”, w zajęciach wzięło udział 3 dzieci,

- „Zajęcia wyrównujące wiedzę z wybranych przedmiotów szkolnych”, w których udział wzięło 6 dzieci (3 z matematyki, 3 z j. angielskiego) mających trudności z opanowaniem materiału szkolnego,
 - „Warsztaty rozwijające umiejętności radzenia sobie w okresie dojrzewania”, w których uczestniczyło 8 dzieci,
 - „Zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci z zaburzeniami zachowania”, w których udział wzięło 5 dzieci posiadających orzeczenie o niepełnosprawności lub opinie psychologiczno-pedagogiczne,
 - „Zajęcia w ramach wczesnego wspomagania rozwoju”, w których uczestniczyło 5 dzieci.
- **Zadanie nr 3** „Wsparcie psychologiczne” polegało na organizacji i realizacji wsparcia psychologicznego skierowanego do 18 osób (opiekunów zastępczych).
 - **Zadanie nr 4** „Wsparcie motywacyjne”, w ramach realizacji którego w 2020 r. wypłacono 15 świadczeń – pomoc pieniężna na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej, które zostały przyznane 13 uczestnikom projektu w łącznej wysokości 8 341,50 zł (wkład własny projektu).

Projekt „Centrum Rewitalizacji Społecznej”

W dniu 8 maja 2019 r. została podpisana umowa Nr 124/RPLU.11.02.00-06-0110/18-00) o dofinansowanie projektu „Centrum Rewitalizacji Społecznej, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, którego realizatorem jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie. W ramach projektu 10 osób dorosłych opiekunów zastępczych/kandydatów na opiekunów zastępczych ukończyło szkolenie PRIDE – Rodzinna piecza zastępcza. Głównym celem projektu było wsparcie rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej.

Projekt „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19”

W dniu 27 sierpnia 2020 r. została podpisana umowa Nr 1123 w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój lata 2014-2020 – Działanie 2.8.Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnych, PI 9iv: Ułatwienie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym, pomiędzy Wojewodą Lubelskim a Miastem Lublin.

W ramach projektu objęto wsparciem 310 rodzin zastępczych w zakresie zwalczania lub przeciwdziałania skutkom pandemii COVID-19 (z czego 226 rodzin zastępczych spokrewnionych, 73 rodziny zastępcze niezawodowe i 11 rodzin zastępczych zawodowych).

W ramach projektu zakupiono rodzinom zastępczym i przekazano łącznie:

- 93 sztuki sprzętu komputerowego dla dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych,
- 8 290 sztuk maseczek, 42 400 sztuk rękawiczek, 843 litrów środków dezynfekcyjnych,
- wyposażono 7 miejsc kwarantanny/izolacji.

Wspieranie i poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą

Tematyka porad dotyczyła:

- w ramach poradnictwa psychologicznego: konsekwencji emocjonalnych przyjęcia dziecka do rodziny zastępczej, adaptacji dziecka do nowej sytuacji, współpracy rodziny zastępczej z rodziną naturalną dziecka, sposobów skutecznego komunikowania się w rodzinie, przezwyciężania trudności szkolnych dziecka, poszerzania kompetencji wychowawczych;
- w ramach poradnictwa pedagogicznego: problemów wychowawczych wynikających z historii życia dziecka, kontaktów opiekunów zastępczych z rodziną naturalną dziecka, postaw rodziców zastępczych wobec problemów dziecka, metod wychowawczych stosowanych przez opiekunów zastępczych, kierowania rodzin zastępczych do lekarzy specjalistów, specjalistycznej pomocy psychologicznej i pedagogicznej, udzielania wskazówek o możliwości skierowania dzieci do placówek specjalistycznych i wsparcia dziennego.

Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w systemie rodzinnej pieczy zastępczej

Zgodnie z art. 129 ustawy, organizator dokonuje oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz w rodzinnym domu dziecka. Przeprowadzono **848 ocen** sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej i przekazano na piśmie **848 opinii** o zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej do właściwych sądów. Ocen tych dokonano w celu ustalenia aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka, analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną, modyfikacji planu pomocy dziecku, monitorowania procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą

przysposobienie, oceny stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb oraz oceny zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Ocena dotyczyła 422 dzieci. W przypadku dzieci w wieku poniżej 3 lat oceny dokonywano nie rzadziej niż co 3 miesiące. Sytuacja dzieci starszych podlegała ocenie nie rzadziej niż co 6 miesięcy.

W ocenie sytuacji dzieci przebywających w pieczy zastępczej mogli uczestniczyć ich opiekunowie zastępczy, a także rodzice naturalni, jeżeli nie zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej. O terminach posiedzeń zespołu oceniającego zawiadamiano rodziców biologicznych, opiekunów zastępczych dzieci, których sytuację oceniano oraz pracowników Ośrodka Adopcyjnego w Lublinie. W procesie oceny brali udział psycholog, pedagog, właściwy koordynator rodzinnej pieczy zastępczej lub pracownik socjalny sekcji ds. wsparcia rodzin zastępczych, w przypadku kiedy rodzina zastępcza nie była objęta wsparciem koordynatora, asystent rodziny w przypadku gdy rodzina naturalna była objęta asystenturą, pracownik socjalny pracujący z rodziną biologiczną dzieci, pracownik Sekcji ds. pomocy osobom usamodzielnianym, w przypadku dzieci zbliżających się do osiągnięcia pełnoletności oraz pracownik Ośrodka Adopcyjnego w Lublinie, w przypadku dzieci zgłoszonych do przysposobienia.

Z uwagi na ogłoszony w dniu 20 marca 2020 roku na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej stan epidemii w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2, w celu zmniejszenia bezpośredniej obsługi interesantów posiedzenia w sprawie oceny sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej odbywały się bez udziału osób z zewnątrz (odbywały się konsultacje telefoniczne).

Dokonywanie ocen funkcjonowania rodzin zastępczych w kontekście jakości sprawowanej przez nie opieki

Działając na podstawie art. 132 ustawy, dokonano oceny 157 rodzin zastępczych w odniesieniu do predyspozycji posiadanych przez opiekunów oraz jakości opieki sprawowanej nad powierzonymi im dziećmi. Oceny dokonywano w składzie: psycholog, pedagog, właściwy koordynator rodzinnej pieczy zastępczej lub pracownik socjalny w sytuacji, gdy rodzina zastępcza nie była objęta wsparciem koordynatora.

Działania diagnostyczno-konsultacyjne w celu pozyskiwania, szkolenia i kwalifikowania osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej

Psycholodzy zatrudnieni w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej przeprowadzili badania psychologiczne 70 osób będących kandydatami na rodziny zastępcze lub istniejącymi rodzinami zastępczymi. W 2020 r. wydano 49 opinii dotyczących motywacji

i predyspozycji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, w tym opinie sporządzone o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej. W celach diagnostycznych zakupiono Testy Kompetencji Rodzicielskich (zeszyty testowe oraz arkusze wyników), które przeznaczone są do pomiaru kompetencji rodzicielskich kandydatów i opiekunów zastępczych oraz Kwestionariusze do Oceny Kandydatów na Rodziców Adopcyjnych, Opiekunów Prawnych Mediatorów CUIDA (arkusze wyników, arkusze odpowiedzi oraz arkusze z instrukcją). Testy Kompetencji Rodzicielskich pozwalają na zidentyfikowanie mocnych i słabych stron kandydatów oraz istniejących rodzin zastępczych oraz wychycenie ewentualnych błędów popełnianych przez nich w procesie wychowania dzieci. Testy stosowane wspólnie z kwestionariuszem CUIDA pozwalają uzyskać pełniejszy obraz predyspozycji do rodzicielstwa zastępczego. Kwestionariusz CUIDA pozwala na ocenę zmiennych osobowościowych, stylów wychowania i zdolności danej osoby do zapewnienia odpowiedniej opieki dziecku biologicznemu, adoptowanemu, w rodzinie zastępczej, w placówce opiekuńczej, a także osobie starszej czy niepełnosprawnej. Kwestionariusz CUIDA oraz Testy Kompetencji Rodzicielskich zostały sfinansowane ze środków Miasta Lublin.

W 2020 roku Komisja ds. kwalifikowania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka¹⁴ odbyła 37 posiedzeń.

Wynikiem prac Komisji było:

- sporządzenie 37 protokołów dotyczących spełniania przez kandydatów wymogów, o których mowa w art. 42 ust. 1-3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (17 osób z 13 rodzin nie spełniało warunków do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, o których mowa w art. 47 ust. 1-3 ustawy),
- sporządzenie 9 wstępnych akceptacji kandydatów (rodzin) do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka (15 osób, 9 rodzin, spełniało warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej).

¹⁴Działająca na podstawie Zarządzenia nr 196/2015 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie z dn. 31.12.2015 r., ze zmianami w sprawie powołania Komisji ds. kwalifikowania do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz ustalenia wzorów dokumentów obowiązujących w postępowaniu dotyczącym kwalifikowania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Sporządzanie diagnoz psychofizycznych dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej (zgodnie z art. 38 ust. 1 pkt 7 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej)

W roku 2020 psychologowie i pedagodzy sporządzili łącznie 18 diagnoz psychofizycznych dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej. W tym celu korzystano z licencji programu komputerowego KomKod moduł KORP – Karty Oceny Rozwoju Psychoruchowego – wystandaryzowane narzędzie diagnostyczne, przeznaczone do wstępnej oceny rozwoju dziecka, które są wykorzystywane do diagnoz dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej oraz KOZE – Karty Oceny Zachowania i Emocji.

Sporządzanie rejestrów danych za rok 2020 o osobach (zgodnie z art. 46 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej):

- zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka.

Sporządzono 2 rejestry i przekazano je w dniach 13 lipca 2020 r. oraz 7 stycznia 2021 r. do Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie i Sądu Rejonowego Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku. Pierwszy rejestr zawierał informacje na dzień 30 czerwca 2020 r. o 11 rodzinach pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej, 62 rodzinach pełniących funkcję rodziny zastępczej niezawodowej, 4 rodzinach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i 21 rodzinach zastępczych niezawodowych, w których przebywają pełnoletni wychowankowie. Uaktualniony na dzień 31 grudnia 2020 r. oraz przekazany w dniu 7 stycznia 2021 r. rejestr zawierał informacje o 11 rodzinach pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej, 57 rodzinach pełniących funkcję rodziny zastępczej niezawodowej, 5 rodzinach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i 17 rodzinach zastępczych niezawodowych, w których przebywali pełnoletni wychowankowie.

Przekazywanie do właściwych sądów wniosków o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka celem uregulowania sytuacji prawnej (zgodnie z art. 47 ust. 7 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej)

W roku 2020 przekazano łącznie 11 wniosków o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej celem

uregulowania ich sytuacji prawnej.

Sporządzanie pozwów o zasądzenie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci

Zgodnie z art. 38 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w 2020 roku Dział ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej sporządził łącznie 7 pozwów o zasądzenie świadczeń alimentacyjnych na rzecz 8 dzieci pochodzących z Lublina i przebywających w lubelskich rodzinach zastępczych. W związku z brakiem realizacji przez rodziców zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, do komorników przygotowano 11 wniosków o egzekucję świadczeń alimentacyjnych na rzecz 13 dzieci.

Działalność informacyjna, upowszechnianie wiedzy i promowanie ruchu rodzicielstwa zastępczego

W okresie sprawozdawczym do siedziby działu zgłosiło się 16 rodzin zamierzających podjąć starania o ustanowienie ich rodzinami zastępczymi, z którymi przeprowadzono 38 spotkań informacyjnych na temat warunków, jakie muszą spełniać kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Z uwagi na ogłoszony stan epidemii COVID-10 w 2020 roku nie odbyły się imprezy z okazji obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego. W dniu 21.10.2020 r. została wyemitowana w TVP Lublin, w ramach cyklu „Zdarzenia”, audycja promująca rodzicielstwo zastępcze. Wywiadu udzieliła M. Pakuła zastępca dyrektora MOPR Lublin.

Informacje na temat dzieci z uregulowaną sytuacją prawną

Do Ośrodka Adopcyjnego w Lublinie przekazano informację na temat 12 dzieci z uregulowaną sytuacją prawną. W informacjach tych uwzględniono opinię dotyczącą charakteru więzi łączącej dziecko z aktualnym opiekunem.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych z rodzinami zastępczymi oraz wychowankami umieszczonymi w rodzinnej pieczy zastępczej

W roku 2020 pracownicy socjalni Sekcji ds. wsparcia rodzin zastępczych prowadzili systematyczną pracę socjalną z rodzinami zastępczymi oraz wychowankami umieszczonymi w rodzinnej pieczy zastępczej. Pracownicy socjalni przeprowadzali również wywiady środowiskowe z rodzinami zastępczymi, które ubiegały się o świadczenia z ustawy o pomocy społecznej oraz z kandydatami do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

W okresie sprawozdawczym pracownicy socjalni pracowali z **200 rodzinami** zastępczymi, w których umieszczonych było **231 dzieci** (w tym pełnoletni wychowankowie, pozostający w rodzinie zastępczej). Odbyli **365 wizyt** w środowisku. Uczestniczyli w 297 spotkaniach, w czasie których dokonywano ocen sytuacji dzieci oraz w 69 spotkaniach, na

których dokonywano ocen funkcjonowania rodzin zastępczych (na potrzeby tych ocen przygotowali lub uaktualnili 297 informacji o funkcjonowaniu dzieci w rodzinach zastępczych i 69 informacji o rodzinach zastępczych).

Zgodnie z Zarządzeniem nr 31/2020 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie z dnia 16 marca 2020 r. oraz Zarządzeniem nr 55/2020 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie z dnia 28 maja 2020 r. w sprawie ograniczenia wykonywania zadań przez MOPR w Lublinie poprzez wdrożenie działań zmierzających do zmniejszenia bezpośredniej obsługi klientów, ustalono, że oceny sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej odbywają się bez udziału osób z zewnątrz. W niektórych przypadkach pracownicy również uczestniczyli w ocenach w formie zdalnej. Ponadto pracownicy odbywali wizyty w środowisku tylko w przypadkach interwencyjnych. Kontakt z rodzinami utrzymywany był za pośrednictwem telefonów.

Zgodnie z art. 47 ust. 5 ustawy, przygotowano i przesłano do właściwych sądów 252 informacje o całokształcie sytuacji osobistej dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych oraz sytuacji rodzin dzieci. Uczestniczyli również w posiedzeniach komisji ds. kwalifikowania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Odpłatność rodziców biologicznych za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych na terenie Miasta Lublin, oraz za pobyt dzieci z terenu Miasta Lublin w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów

Zgodnie z art. 193 ust. 1 cyt. ustawy, za pobyt dziecka w pieczy zastępczej rodzice ponoszą miesięczną opłatę w wysokości przyznanych świadczeń i dodatków, o których mowa w art. 80 ust. 1 i art.

W okresie od 1 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2020 r. wydano łącznie **67** decyzji administracyjnych odstępujących od ustalania opłaty za pobyt dziecka w rodzinie zastępczej. Szczegółowe warunki wydawania decyzji o odstąpieniu od ustalania tej opłaty zawarte są w uchwale nr 428/XIX/2012 Rady Miasta Lublin z dnia 29 marca 2012 r., w sprawie określenia szczegółowych warunków umorzenia w całości lub w części łącznie z odsetkami, odroczenia terminu płatności, rozłożenia na raty lub odstępowania od ustalenia opłaty za pobyt w pieczy zastępczej dziecka, które przed umieszczeniem w pieczy zastępczej zamieszkiwało na terenie Miasta Lublin.

W celu realizacji zadania sporządzono **149** zawiadomień o wszczęciu postępowania o ustalenie opłaty za pobyt w pieczy zastępczej dziecka. Z uwagi na konieczność ustalenia adresu zamieszkania rodziców dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej

prowadzony był systematyczny kontakt z rodzinami zastępczymi, stała weryfikacja w dostępnych systemach informatycznych, jak również wystąpiono z wnioskami do Krajowego Rejestru Karnego i Urzędu Stanu Cywilnego.

1.7. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej

W 2020 r. w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej zatrudnionych było 10 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Ogółem wydatki na ich zatrudnienie wyniosły **563 705,18 zł**.

W okresie sprawozdawczym koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej pracowali ze **169 rodzinami** zastępczymi, w których umieszczonych było **268 dzieci**. Odbyli **250 wizyt** w środowisku. Uczestniczyli w 546 spotkaniach, w trakcie których dokonywano ocen sytuacji dzieci oraz w 86 spotkaniach, na których dokonywano ocen funkcjonowania rodzin zastępczych. Na potrzeby tych ocen przygotowali lub uaktualnili informacje o funkcjonowaniu dzieci w rodzinach zastępczych i 86 informacji o rodzinach zastępczych. Zgodnie z Zarządzeniem nr 31/2020 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie z dnia 16 marca 2020 r. oraz Zarządzeniem nr 55/2020 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie z dnia 28 maja 2020 r. w sprawie ograniczenia wykonywania zadań przez MOPR w Lublinie poprzez wdrożenie działań zmierzających do zmniejszenia bezpośredniej obsługi klientów, ustalono, że oceny sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej odbywają się bez udziału osób z zewnątrz. W niektórych przypadkach pracownicy również uczestniczyli w ocenach w formie zdalnej.

Zgodnie z art. 47 ust. 5 ustawy, przygotowano i przesłano do właściwych sądów 307 informacji o całokształcie sytuacji osobistej dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych oraz sytuacji rodzin dzieci.

Główne zadania zrealizowane przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej polegały na:

- rozpoznawaniu sytuacji i potrzeb dzieci przebywających w rodzinach zastępczych;
- rozpoznawaniu i ocenie jakości wykonywania przez opiekunów zastępczych zadań wynikających ze sprawowanej funkcji;
- motywowaniu i kierowaniu opiekunów zastępczych do skorzystania ze specjalistycznej pomocy (poradni psychologiczno-pedagogicznych, poradni logopedycznych, poradni specjalistycznych i rodzinnych, placówek wsparcia dziennego, ośrodków medycznych, fundacji i stowarzyszeń, punktu konsultacyjno-doradczego działającego w MOPR w Lublinie itp.) w celu wsparcia rodziny w zapewnieniu dzieciom odpowiednich warunków do rozwoju;

- poszukiwaniu pomocy w nauce dla dzieci poprzez kontakt ze świetlicami, wolontariuszami organizacji pozarządowych, poprzez motywowanie opiekunów do zapewnienia dzieciom korepetycji lub udziału w zajęciach wyrównawczych;
- motywowaniu, w wyjątkowych przypadkach, opiekunów zastępczych do zmiany placówek edukacyjnych dzieci na takie, które w sposób optymalny odpowiadałyby ich specjalnym potrzebom;
- motywowaniu dzieci do rozwijania zainteresowań;
- występowaniu do szkół z wnioskami o nadesłanie opinii o sytuacji szkolnej i wychowawczej dzieci oraz informacji o współpracy opiekunów zastępczych z placówkami edukacyjnymi;
- nawiązywaniu kontaktu z jego rodzicami biologicznymi w celu całościowego poznania sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej;
- udzielaniu pomocy w sytuacjach trudności wychowawczych sprawianych przez wychowanków;
- udzielaniu wsparcia dorosłym wychowankom rodzin zastępczych, którzy zamieszkują wspólnie z rodzinami zastępczymi objętymi pracą koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej z racji opieki nad innymi małoletnimi dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej;
- udzielaniu pomocy usamodzielniającym się wychowankom rodzin zastępczych poprzez pokierowanie ich do odpowiednich instytucji;
- motywowaniu do regularnego uczestnictwa w projekcie „Wsparcie rodziny i systemu pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin”, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, którego realizatorem jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie;
- czynnym udziale w realizacji projektu „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19”;
- wsparciu rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci w czasie epidemii choroby COVID-19;
- podejmowaniu działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin.
- przygotowywaniu i prowadzeniu dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną zastępczą.

Zgodnie z art. 77 ust. 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej koordynator rodzinnej pieczy zastępczej jest obowiązany

do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną, w szczególności przez udział w szkoleniach i poprzez samokształcenie.

Tabela 11. Podwyższanie kwalifikacji zawodowych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w 2020 roku

Lp.	Tematyka szkoleń, konferencji oraz warsztatów	Liczba koordynatorów
SZKOLENIA WEWNĘTRZNE		
1	Szkolenie dot. ochrony danych osobowych, telekonferencja prowadzona przez inspektora ochrony danych osobowych MOPR w Lublinie.	Szkolenie prowadzone dla Sekcji ds. wsparcia rodzin zastępczych data szkolenia: 01.10.2020 r.
SZKOLENIA ZEWNĘTRZNE, GRUPY, KURSY		
1	Praca z dziećmi krzywdzonymi ze szczególnym uwzględnieniem przemocy seksualnej, szkolenie organizowane przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie.	8 koordynatorów daty szkoleń: 07-09.09.2020 r. 14-16.09.2020 r. 21-23.09.2020 r.
2	Współpraca w zespołach interdyscyplinarnych i grupach roboczych, szkolenie organizowane przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie.	6 koordynatorów data szkolenia 13-15.10.2020 r.
3	Szkolenie w ramach projektu „Usamodzielnieni finansowo – szkolenia dla osób działających na rzecz dzieci w pieczy zastępczej oraz ich rodzin biologicznych organizowane przez Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie – Małopolska Szkoła Administracji Publicznej.	1 koordynator data szkolenia 14.12.2019- 01.03.2020 r.
4	FAScynujące rozmowy na XX-lecie organizowane przez Fundację FAStryga. Konferencja on-line.	4 koordynatorów data konferencji 09.09.2020 r.

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

2. Rodzinna piecza zastępcza realizowana w innych powiatach

Zgodnie z art. 191 ustawy, powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, ponosi wydatki na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej w innym powiecie. Podstawę zwrotu wydatków stanowi porozumienie w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków.

Miasto Lublin w skali całego 2020 roku poniosło wydatki związane z refundacją wypłaconych świadczeń dla **101 dzieci**, które przebywały w rodzinnej formie pieczy zastępczej na terenie innych powiatów – w 70 rodzinach zastępczych (na mocy porozumień w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków na

jego opiekę i wychowanie, zawartych z 27 powiatami). W 2020 roku wydatki na ten cel wynosiły **1 397 927,74 zł.**¹⁵

Tabela 12. Lubelskie dzieci pod opieką zastępczą świadczoną na terenie innych powiatów w 2020 roku ¹⁶

Lp.	Powiat	Liczba rodzin na terenie innych powiatów	Liczba dzieci lubelskich na terenie innych powiatów	Wydatek gminy	Wydatek powiatu	łącznie kwota wydatków
1	Biłgorajski	2	3	0,00	33 664,00	33 664,00
2	Chrzanowski	1	1	10 774,74	10 774,74	21 549,47
3	Głogowski	1	1	0,00	16 869,60	16 869,60
4	Miasto Gdańsk	1	1	6 312,00	6 312,00	12 624,00
5	Hrubieszowski	1	1	0,00	12 624,00	12 624,00
6	Janowski	2	4	1 870,80	49 663,12	51 533,92
7	Krasnostawski	1	1	4 164,00	4 164,00	8 328,00
8	Kraśnicki	2	6	38 089,37	68 984,57	107 073,94
9	Kościański	1	1	0,00	27 601,68	27 601,68
10	Leski	2	5	19 736,88	88 988,05	107 724,93
11	Lubartowski	5	5	10 476,00	46 584,00	57 060,00
12	Lubelski	21	29	72 709,92	244 317,08	317 027,00
	zwrot			-599,64	-1 399,16	-1 998,80
13	Łęczyński	7	10	21 259,81	71 120,61	92 380,42
	zwrot			-1 567,00	-2 955,00	-4 522,00
14	Miasto Świnoujście	1	1	0,00	7 634,00	7 634,00
15	Opolski	3	7	38 093,61	90 636,74	128 730,35
16	Parczewski	1	1	0,00	13 850,90	13 850,90
17	Puławski	1	2	7 645,56	7 645,57	15 291,13
18	Sokółski	1	1	4 164,00	4 164,00	8 328,00
19	Staszowski	1	2	13 468,00	13 468,00	26 936,00
20	Świdnicki	5	6	33 726,83	54 956,44	88 683,27
21	Warszawskie Centrum Pomocy Rodzinie	2	3	3 156,00	34 716,00	37 872,00
22	Wielicki	1	1	0,00	63 618,18	63 618,18
23	Wołomiński	3	4	6 821,02	35 121,76	41 942,78
24	Zamojski	1	1	0,00	12 624,00	12 624,00
25	Miasto Rzeszów	1	1	1 438,00	7 390,00	8 828,00
26	Miasto Zamość	1	2	35 547,10	35 547,20	71 094,30
27	Słubicki	1	1	6 477,33	6 477,34	12 954,67
razem:		70	101	333 764,32	1 064 163,42	1 397 927,74

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

¹⁵ W tym wydatki na wynagrodzenie dla rodzin zastępczych zawodowych, rodzinne domy dziecka, rodziny pomocowe oraz osoby zatrudnione do pomocy przy sprawozdaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

¹⁶ Bez dziecka cudzoziemskiego.

Wśród dzieci, za które Miasto Lublin ponosiło odpłatność w 2020 roku było 1 dziecko cudzoziemskie, które przebywało w niezawodowej rodzinie zastępczej na terenie powiatu lubartowskiego, wysokość wydatków stanowiła kwota 12 624,00 zł (12 świadczeń) Środki na ten cel pochodziły z budżetu państwa.

3. Instytucjonalna piecza zastępcza

Zgodnie z art. 93 ustawy, instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) placówki opiekuńczo-wychowawczej;
- 2) regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej;
- 3) interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

3.1. Placówki opiekuńczo-wychowawcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin

Placówkę opiekuńczo-wychowawczą prowadzi powiat lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. Prowadzenie regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego należy do zadań samorządu województwa.

Instytucjonalna piecza zastępcza na terenie Miasta Lublin jest sprawowana w formie placówki opiekuńczo-wychowawczej.¹⁷

Zgodnie z art. 101 ustawy, placówka opiekuńczo-wychowawcza może być prowadzona, jako placówka opiekuńczo-wychowawcza typu:

- socjalizacyjnego;
- interwencyjnego¹⁸;
- specjalistyczno-terapeutycznego¹⁹;
- rodzinnego²⁰.

¹⁷ Art. 93 ust. 4 ustawy: „Placówka opiekuńczo-wychowawcza:

1) zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne;

2) realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku;

3) umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej;

4) podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny;

5) zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;

6) obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi;

7) zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.”

Wszystkie typy placówek opiekuńczo - wychowawczych wykonują powyższe zadania, ponadto placówki typu interwencyjnego, specjalistyczno – terapeutycznego, rodzinnego realizują dodatkowe zadania opisane w dalszej części przypisu.

¹⁸ Art. 103. „Zadaniem placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego jest doraźna opieka nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia dziecku opieki”

¹⁹ Art. 105. „Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu specjalistyczno-terapeutycznego sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności:

1) legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności;

2) wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii;

3) wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych.”

²⁰ Art. 102. „Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego:

1) wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się;

2) umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu;

3) współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny.”

Placówka opiekuńczo–wychowawcza może łączyć zadania placówek typu socjalizacyjnego, interwencyjnego i specjalistyczno–terapeutycznego.

W 2020 roku w Lublinie funkcjonowało **18 placówek opiekuńczo–wychowawczych**.
Były to:

- 1) 3 placówki socjalizacyjne (do 31 sierpnia 2020 r. 2 placówki),
- 2) 4 placówki rodzinne,
- 3) 11 placówek łączących funkcję placówki socjalizacyjnej i interwencyjnej.

Miasto Lublin wg. stanu dzień 31.12.2020 r. prowadziło 13 placówek (1 socjalizacyjną, 1 rodzinną, 11 łączących funkcje socjalizacyjną i interwencyjną). Na podstawie umowy zlecającej podmiotom pozarządowym ich prowadzenie, działało 5 placówek: 2 placówki socjalizacyjne (Dom Młodzieży SOS nr 1 i Dom Młodzieży SOS nr 2, powstałe w wyniku reorganizacji Domu Młodzieży SOS) i 3 placówki typu rodzinnego (Dom im. Matki Weroniki, Rodzinny Dom im. św. Dominika, Rodzinny Dom im. Serca Jezusa). Umowy zlecające podmiotom pozarządowym prowadzenie w Lublinie placówek opiekuńczo-wychowawczych obowiązują do 31 marca 2023 roku.

Placówki opiekuńczo–wychowawcze dysponowały łącznie **246²¹ miejscami**. W ciągu 2020 roku umieszczonych było w nich **295 dzieci**, (w tym **244** dzieci w placówkach prowadzonych przez Miasto Lublin), z których 91 pochodziło spoza Lublina.

Comiesięcznie przekazywano do Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie informacje o liczbie wolnych miejsc w poszczególnych placówkach opiekuńczo–wychowawczych funkcjonujących w Lublinie.

W 2020 roku wysokość dofinansowania funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych działających na zlecenie Miasta Lublin wyniosła **1 710 287,91 zł** (w tym, **1 088 466,50 zł** dofinansowanie wydatków na utrzymanie 31 dzieci pochodzących z innych powiatów).

Należy wskazać że w 2020 roku zakończono wszystkie prace związane z reorganizacją dwóch placówek opiekuńczo-wychowawczych prowadzonych przez Miasto Lublin (Pogotowia Opiekuńczego i Domu Dziecka im. J. Korczaka), mającą na celu dostosowanie tych placówek do wymogów art. 95 ust 3 ustawy. W dniu 15 października 2020 roku Rada Miasta Lublin przyjęła uchwałę nr 721/XXII/2020 w sprawie reorganizacji Pogotowia Opiekuńczego w Lublinie oraz nadania statutów placówkom opiekuńczo-

²¹ Od 1 września 2020 roku, w wyniku reorganizacji Domu Młodzieży SOS liczba miejsc w placówce z 30 zmniejszyła się do 14 miejsc w Domu Młodzieży SOS nr 1 i 14 miejsc w Domu Młodzieży SOS nr 2

wychowawczym: Interwencyjnej Placówce Opieki nad Dzieckiem w Lublinie i Domowi dla Dzieci „Przyładek” w Lublinie oraz uchwałą nr 722/XXII/2020 Rady Miasta Lublin w sprawie reorganizacji Domu Dziecka im. Janusza Korczaka w Lublinie oraz nadania statutów placówkom opiekuńczo-wychowawczym: Dom Dziecka im. Janusza Korczaka nr 1 w Lublinie i Dom Dziecka im. Janusza Korczaka nr 2 w Lublinie. Uzyskano zezwolenia Wojewody Lubelskiego z dnia 30.12.2020 roku na prowadzenie tych placówek.

Tabela 13. Placówki opiekuńczo–wychowawcze na terenie Miasta Lublin w 2020 roku

Placówki opiekuńczo – wychowawcze			Prowadzone przez Miasto Lublin				Działające na zlecenie Miasta Lublin			
			Liczba miejsc 31.12.2020		Liczba dzieci korzystających w 2020		Liczba miejsc 31.12.2020 r.	Liczba dzieci korzystających w 2020 roku		
			ogółem	W tym: intern.	ogółem	w tym spoza Lublina		ogółem	w tym spoza Lublina	
opiekuńczo – wychowawcze	socjalizacyjne	Dom Dziecka im. Janusza Korczaka	30		34	9				
		Dom Młodzieży SOS nr 1 i nr 2					28	26	21	
	rodzinne	Rodzinny Dom Dziecka	8		10					
		Dom im. Matki Weroniki					8	10	2	
		Rodzinny Dom im. Serca Jezusa					6	6	4	
		Rodzinny Dom im. św. Dominika					8	9	4	
	socjalizacyjne i interwencyjne	interwencyjna	Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza - Rodzinka I	158	47	200	51			
			Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza - Rodzinka II							
			Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza - Rodzinka III							
			Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza - Rodzinka IV							
			Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza - Rodzinka V							
			Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza - Rodzinka VI							
			Dom Rodzinny Nr 1							
			Dom Rodzinny Nr 2							
			Dom Rodzinny Nr 3							
			Dom Rodzinny Nr 4							
	Pogotowie Opiekuńcze									
Razem placówki opiekuńczo - wychowawcze			196	47	244	60	50	51	31	

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W sprawie przyjęcia do placówki opiekuńczo–wychowawczej (typu socjalizacyjnego lub rodzinnego), funkcjonującej na terenie Lublina, dziecka pochodzącego z terenu innego

powiatu oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków na utrzymanie dziecka w placówce, zawierane są porozumienia między Miastem Lublin a właściwym powiatem. Łączna kwota zobowiązań powiatów na rzecz Miasta Lublin za 2020 rok wynikająca z realizacji porozumień wyniosła **3 911 261,71 zł**.

Zobowiązania powiatów na rzecz Miasta Lublin z tytułu wydatków na utrzymanie dzieci z nich pochodzących, a przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych realizujących zadania interwencyjne funkcjonujących w Lublinie w 2020 roku wyniosły **176 460,81 zł**.²² Dodatkowo w 2020 roku Powiat Lubartowski wpłacił na rzecz Miasta Lublin kwotę 50 182,35 zł za pobyt od 31 maja do 30 listopada 2019 roku w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego małoletniej pochodzącej z jego terenu.²³

Tabela 14. Dzieci z innych powiatów przebywające w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie Miasta Lublin w 2020 roku

Powiat z którego dziecko pochodzi	Placówki prowadzone przez Miasto Lublin													Placówki działające na zlecenie Miasta Lublin				Razem		
	Placówka O-W – Rodzinka I	Placówka O-W – Rodzinka II	Placówka O-W – Rodzinka III	Placówka O-W – Rodzinka IV	Placówka O-W – Rodzinka V	Placówka O-W – Rodzinka VI	Dom Rodzinny Nr 1	Dom Rodzinny Nr 2	Dom Rodzinny Nr 3	Dom Rodzinny Nr 4	Dom Dziecka im. J. Korczaka	Rodzinny Dom Dziecka	Pogotowie Opiekuncze	Dom Młodzieży SOS nr 1	Dom Młodzieży SOS nr 2	Dom im. Matki Wieroniki	Rodzinny Dom im. Serca Jezusa		Rodzinny Dom im. św. Dominika	
1	biłgorajski						1							1	1					3
2	chełmski													1						1
3	grodziski													1	1					2
4	hrubieszowski													1	1					2
5	lubartowski		2		1										2					8
6	lubelski	1	2		1									1	1	1				7
7	łęczyński	2																		2
8	łódź														1					1
9	łukowski																	4		4
10	nowosolski													3						3
11	Olsztyn						1													1
12	opolski												1							1
13	parczewski			1			1										3			5
14	piotrkowski													1	1					2
15	puławski																		2	2
16	rycki					1		4	5	1				1		1				16
17	świdnicki	2	2	3	3		1	1	2		5			1						20
18	Tarnobrzeg													2	1					3
19	tomaszowski						1													1
20	Warszawa												2							2

²² W tym za grudzień 2019 roku 26 234,00 zł (płatność w styczniu 2020 r.), bez uwzględnienia miesiąca grudnia 2020 ze względu na płatność zobowiązań w miesiącu styczniu 2021 r.

²³ Miasto Lublin toczyło spór o właściwość z Powiatem Lubartowskim, który został rozstrzygnięty na korzyść Miasta Lublin przez Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Lublinie

w formie dodatku do zryczałtowanej kwoty na utrzymanie dziecka w placówce. Zgodnie z art. 113a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wprowadzonym od 1 lipca 2019 roku na mocy ustawy zmieniającej ustawę o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, na każde dziecko umieszczone w placówce typu socjalizacyjnego i interwencyjnego do ukończenia 18 roku życia przysługuje dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego (500 zł miesięcznie). Finansowane z budżetu państwa dodatki są udzielane na wniosek dyrektorów placówek.

Przyznanie dodatku następuje w drodze decyzji. Prawo do dodatku ustala się na okres 12 miesięcy. W przypadku braku zmian mających wpływ na prawo do dodatku, ustala się je na okres kolejnych 12 miesięcy z urzędu.

W 2020 roku wydatki na dodatek wychowawczy w formie dodatku do zryczałtowanej kwoty na utrzymanie dziecka w placówce typu rodzinnego i dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego w placówce typu socjalizacyjnego i interwencyjnego wyniosły łącznie **1 013 876,47 zł**. Wyplacono **2 054** świadczenia na **208** dzieci.

W placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego funkcjonujących w Lublinie łącznie 30 dzieci było uprawnionych w 2020 roku do tego dodatku. Wyplacono łącznie **298 dodatków** na kwotę **147 299,39 zł** z tego:

- 72 dodatki na kwotę 35 011,66 zł, wyplacono na 9 dzieci uprawnionych z Rodzinnego Domu Dziecka;
- 60 dodatków na kwotę 30 000,00 zł, wyplacono na 5 dzieci uprawnionych z Rodzinnego Domu im. Serca Jezusa;
- 71 dodatków na kwotę 35 067,29 zł, wyplacono na 7 dzieci uprawnionych z Domu im. Matki Weroniki;
- 95 dodatków na kwotę 47 220,44 zł, wyplacono na 9 dzieci uprawnionych z Rodzinnego Domu im. św. Dominika.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 roku w wymienionych wyżej placówkach:

- 1 stycznia 2020 roku było uprawnionych 24 dzieci (prawo do dodatku ustalono z urzędu);
- w ciągu roku przybyło 6 dzieci uprawnionych;
- 6 dzieci opuściło placówki;
- na dzień 31.12.2020 r. uprawnionych do dodatku było 24 dzieci;
- wpłynęło łącznie 6 wniosków od dyrektorów placówek;
- wydano 27 decyzji przyznających dodatek.

W placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego i interwencyjnego funkcjonujących w Lublinie, w związku z artykułem 113a ustawy, 178 dzieci było uprawnionych do dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego. Wyplacono łącznie **1 756 dodatków** na kwotę **866 577,08 zł**, z tego:

- 141 dodatków na kwotę 69 773,11 zł, wyplacono na 16 dzieci uprawnionych z Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Rodzinka I;
- 114 dodatków na kwotę 56 612,36 zł, wyplacono na 11 dzieci uprawnionych z Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Rodzinka II;
- 92 dodatki na kwotę 45 918,81 zł wyplacono na 9 dzieci uprawnionych z Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Rodzinka III;
- 69 dodatków na kwotę 33 341,40 zł, wyplacono na 8 dzieci uprawnionych z Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Rodzinka IV;
- 134 dodatki na kwotę 66 721,32 zł wyplacono na 13 dzieci uprawnionych z Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Rodzinka V;
- 93 dodatki na kwotę 46 145,17 zł wyplacono na 11 dzieci uprawnionych z Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Rodzinka VI;
- 72 dodatki na kwotę 34 87,87 zł, wyplacono na 6 dzieci uprawnionych z Domu Rodzinnego Nr 1;
- 112 dodatków na kwotę 55 204,08 zł, wyplacono na 11 dzieci uprawnionych z Domu Rodzinnego Nr 2;
- 120 dodatków na kwotę 60 000 zł, wyplacono na 10 dzieci uprawnionych z Domu Rodzinnego Nr 3;
- 116 dodatków na kwotę 57 326,20 zł wyplacono na 11 dzieci uprawnionych z Domu Rodzinnego Nr 4;
- 224 dodatki na kwotę 109 792,01 zł wyplacono na 25 dzieci uprawnionych z Domu Dziecka im. Janusza Korczaka
- 335 dodatków na kwotę 165 396,64 zł wyplacono na 37 dzieci uprawnionych z Pogotowia Opiekuńczego;
- 134 dodatki na kwotę 65 758,11 zł, wyplacono na 14 dzieci uprawnionych z Domu Młodzieży SOS nr 1 i nr 2 (do 31 sierpnia Dom Młodzieży SOS)

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 roku w wymienionych wyżej 14 placówkach typu socjalizacyjnego i interwencyjnego:

- w styczniu 2020 roku było uprawnionych 145 dzieci;

- w ciągu roku przybyło 31 dzieci uprawnionych;
- 16 dzieci opuściło placówki;
- 141 dzieci było uprawnionych w grudniu 2020 roku;
- wpłynęło łącznie 51 wniosków od dyrektorów placówek;
- wydano 162 decyzje przyznające dodatek.

Realizacja Świadczenia „Dobry start”

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 roku w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” zmienionego rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 lipca 2019 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1061 i z 2019 r. poz. 1343), świadczenie dobry start (300 zł) przysługuje raz w roku w związku z rozpoczęciem roku szkolnego do ukończenia przez dziecko lub osobę uczącą się 20 roku życia; lub przez dziecko lub osobę uczącą się 24 roku życia w przypadku dzieci lub osób uczących się legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności.

Zgodnie z §7 rozporządzenia na każde dziecko umieszczone w pieczy zastępczej świadczenie dobry start przysługuje wyłącznie odpowiednio rodzinom zastępczym, osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka, dyrektorom placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Ustalenie prawa do świadczenia dobry start oraz jego wypłata następują na wniosek dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej. W okresie od 1 sierpnia do 30 listopada pracownicy Sekcji przyjmowali i rozpatrywali wnioski dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych w Lublinie. Dyrektorzy 18 placówek opiekuńczo-wychowawczych złożyli łącznie **180 wniosków**, z tego:

- Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze Rodzinka I-VI – 65 wniosków,
- Domy Rodzinne Nr 1-4 – 39 wniosków,
- Dom Dziecka im. Janusza Korczaka – 18 wniosków,
- Pogotowie Opiekuńcze – 23 wnioski,
- Rodzinny Dom Dziecka – 3 wnioski,
- Rodzinny Dom im Serca Jezusa –5 wniosków,
- Dom im. Matki Weroniki – 5 wniosków,
- Rodzinny Dom im. Św. Dominika – 4 wnioski,
- Dom Młodzieży SOS nr 1 – 9 wniosków,
- Dom Młodzieży SOS nr 2 – 9 wniosków.

Wszystkie zostały rozpatrzone pozytywnie.

W 2020 roku na realizację świadczenia „Dobry start” dla dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w Lublinie wydano **54 600 zł**. W 2020 roku wypłacono **182 świadczenia** (w tym 2 świadczenia za 2019 rok).

Realizacja Projektu „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19”

W dniu 27 sierpnia 2020 r. została podpisana umowa Nr 1123 w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój lata 2014-2020 – Działanie 2.8. Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnych, PI 9iv: Ułatwienie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym pomiędzy Wojewodą Lubelskim a Miastem Lublin. W ramach projektu objęto wsparciem **18 placówek opiekuńczo-wychowawczych** w zakresie zwalczania lub przeciwdziałania skutkom pandemii COVID-19 (w tym 4 placówki typu rodzinnego, 3 placówki typu socjalizacyjnego oraz 11 placówek łączących funkcje socjalizacyjną i interwencyjną). W ramach projektu zakupiono dla pracowników i wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i przekazano łącznie:

- 84 sztuki sprzętu komputerowego z oprogramowaniem dla dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- 102 sztuki sprzętu multimedialnego dla dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- 4070 sztuk maseczek, 18 350 sztuk rękawiczek, 317 litrów środków dezynfekcyjnych,
- wyposażono 11 miejsc kwarantanny/izolacji.

Ponadto po ogłoszeniu w kraju w marcu 2020 roku stanu epidemii COVID-19 pracownicy sekcji wspierali dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych poprzez przekazywanie wytycznych Ministerstwa Zdrowia i Sanepid-u. Sytuacja w placówkach opiekuńczo-wychowawczych była cały czas monitorowana poprzez codzienne raporty o stanie placówki przesyłane przez dyrektorów oraz rozmowy telefoniczne, dotyczące ogólnej sytuacji w placówkach, potrzeb zgłaszanych przez dyrektorów, stanu zdrowia wychowanków i pracowników placówek, nauki zdalnej uczniów, organizowania czasu wolnego wychowankom.

3.2. Koszty utrzymania dziecka w całodobowej placówce opiekuńczo–wychowawczej

Średnie miesięczne²⁴ wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej ustala starosta i ogłasza w wojewódzkim dzienniku urzędowym, nie później niż do dnia 31 marca danego roku.

Na podstawie informacji złożonych przez dyrektorów i głównych księgowych poszczególnych placówek, wyliczona została w 2020 roku wysokość średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w poszczególnych placówkach opiekuńczo–wychowawczych funkcjonujących w Lublinie.

Przygotowane zostało zarządzenie nr 87/3/2020 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 18 marca 2020 roku, zgodnie z którym średnie miesięczne wydatki na utrzymanie dziecka w 2020 roku wynosiły:

- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza – Rodzinka I – 4 704,13 zł;
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza – Rodzinka II – 4 381,91 zł;
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza – Rodzinka III – 4 841,89 zł;
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza – Rodzinka IV – 4 774,49 zł;
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza – Rodzinka V – 4 788,56 zł;
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza – Rodzinka VI – 5 078,37 zł;
- Dom Rodzinny Nr 1 – 6 878,59 zł;
- Dom Rodzinny Nr 2 – 6 245,12 zł;
- Dom Rodzinny Nr 3 – 6 891,05 zł;
- Dom Rodzinny Nr 4 – 7 204,29 zł;
- Dom Dziecka im. Janusza Korczaka – 7 912,58 zł;
- Rodzinny Dom Dziecka – 5 062,57 zł;
- Pogotowie Opiekuńcze – 8 635,93 zł;
- Dom im. Matki Weroniki – 3 828,84 zł;
- Rodzinny Dom im. Serca Jezusa – 3 563,93 zł;
- Rodzinny Dom im. św. Dominika – 3 531,17 zł;
- Dom Młodzieży SOS – 6 942,36 zł.

²⁴ Zgodnie z obowiązującym od 1 stycznia 2012 roku określeniem zawartym w art. 196 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, średnie miesięczne wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej stanowi kwota rocznych wydatków przeznaczonych na działalność tej placówki wynikająca z utrzymania dzieci z poprzedniego roku kalendarzowego, bez wydatków inwestycyjnych, powiększona o prognozowany średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, przyjęty w ustawie budżetowej na dany rok kalendarzowy, podzielona przez liczbę miejsc w placówce, ustaloną jako sumę rzeczywistej liczby dzieci w poszczególnych miesiącach poprzedniego roku kalendarzowego.

Zarządzenie ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego z dnia 23 marca 2020 roku pod poz. 1957 rozesłano do placówek w Lublinie i do powiatów, z terenu których dzieci przebywały w placówkach na terenie Miasta Lublin.

Kwota odpowiadająca średnim miesięcznym wydatkom przeznaczonym na utrzymanie dziecka w placówce jest podstawą wzajemnych rozliczeń finansowych między powiatem pochodzenia dziecka i powiatem, na terenie którego dziecko przebywa w placówce, a także stanowi podstawę ustalania opłaty za pobyt dziecka w placówce, ponoszonej przez rodziców.

Odpłatność rodziców za pobyt dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej

Zgodnie z art. 193 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, za pobyt w placówce opiekuńczo-wychowawczej dziecka opłatę ponoszą, w wysokości średnich miesięcznych wydatków na utrzymanie dziecka w tej placówce, rodzice dziecka. Opłatę w drodze decyzji administracyjnej ustala Starosta Powiatu, z terenu którego dziecko pochodzi.

W stosunku do rodziców zobowiązanych do opłaty za pobyt dziecka w placówce opiekuńczo - wychowawczej Prezydent Miasta Lublin, na ich wniosek lub z urzędu, może odstąpić od ustalenia opłaty. Szczegółowe warunki umorzenia w całości lub w części, łącznie z odsetkami, odroczenia terminu płatności, rozłożenia na raty lub odstępowania od ustalenia opłaty, ustalone zostały w uchwale Nr 428/XIX/2012 Rady Miasta Lublin z dnia 29 marca 2012 roku w sprawie określenia szczegółowych warunków umorzenia w całości lub w części, łącznie z odsetkami, odroczenia terminu płatności, rozłożenia na raty lub odstępowania od ustalenia opłaty za pobyt w pieczy zastępczej dziecka, które przed umieszczeniem w pieczy zastępczej zamieszkiwało na terenie Miasta Lublin.

W zakończonych przez pracowników Sekcji w 2020 roku sprawach dotyczących opłaty rodziców za pobyt dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej wydano łącznie **54 decyzje**, na mocy których odstąpiono od ustalenia rodzicom opłaty za pobyt ich dzieci w pieczy zastępczej od dnia umieszczenia do zakończenia pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

4. Instytucjonalna piecza zastępcza realizowana w innych powiatach

W przypadku braku możliwości umieszczenia dziecka pochodzącego z Lublina w placówce na terenie Miasta Lublin, podejmowane są działania zmierzające do umieszczenia go w placówce opiekuńczo-wychowawczej lub regionalnej placówce

opiekuńczo-terapeutycznej funkcjonującej na terenie innego powiatu. W okresie sprawozdawczym w placówkach na terenie 10 powiatów przebywało 40 dzieci pochodzących z Lublina, w tym 5 dzieci w regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych w Dębnie i Ignatkach-Osiedle.

Zasady dotyczące pobytu dzieci pochodzących z Miasta Lublin, a umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych zlokalizowanych na terenie innych powiatów oraz wydatków na ich utrzymanie określone są w drodze porozumień zawieranych między powiatami lub samorządami województw a Miastem Lublin.

Tabela 15. Dzieci pochodzące z Lublina przebywające w placówkach opiekuńczo-wychowawczych poza Lublinem w 2020 roku

Lp.	Powiat	Placówka	Liczba dzieci		Wydatki Miasta Lublin przeznaczone na utrzymanie dzieci
			narastająco w 2020 r.	w dniu 31.12.2020r.	Kwota wydatków w zł
1	białostocki (woj. podlaskie)	Regionalna Placówka Opiekuńczo – Terapeutyczna w Ignatkach-Osiedle	3	3	362 342,61
2	biłgorajski	Wioska Dziecięca SOS w Biłgoraju Rodziny SOS VI,VII,VIII	5	5	196 500,00
3	Kielce	Zespół placówek im. Aleksandra Kamińskiego „Kamyk” w Kielcach	1	0	23 308,01
4	Koszalin	Młodzieżowa Wspólnota Mieszkaniowa SOS w Koszalinie	1	0	3 000,00
5	krasnostawski	Placówka "Nasz Dom" w Tuligłowach	1	0	30 508,00
		Placówka Rodzinna im. s. Longiny Trudzińskiej w Tuligłowach	2	2	84 460,24
6	kraśnicki	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze Rodziny SOS I, IV, VIII, XIII w Kraśniku	7	5	274 806,40
7	myśliborski – województwo Zachodniopomorskie	Regionalna Placówka Opiekuńczo – Terapeutyczna w Dębnie	2	2	195 595,16
8	opatowski	Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu specjalistyczno-terapeutycznego w Opatowie	1	1	89 400,00
9	Siedlce	Wioska Dziecięca SOS w Siedlcach Rodziny 2,7,12,14	9	8	358 600,00
		Młodzieżowa Wspólnota Mieszkaniowa w Siedlcach			

		Dom Dziecka "Dom pod Kasztanami"	5	5	338 101,95
10	Zamość	Dom Dziecka w Zamościu	2	2	146 656,00
		Rodzinny Dom dla Dzieci w Zamościu	1	0	45 836,17
	10 powiatów	22 placówki	40	33	2 149 114,54

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Zobowiązania Miasta Lublin w 2020 roku z tytułu pobytu dzieci z Lublina w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych funkcjonujących poza Lublinem wyniosły łącznie **2 149 878,84 zł.**²⁵

5. Potrzeby i rekomendacje w zakresie systemu pieczy zastępczej

Celem rozwijania systemu pieczy zastępczej jest zapewnienie dzieciom pozbawionym właściwej opieki rodzicielskiej miejsc w pieczy zastępczej. Należy zmierzać do tego, by dzieci poniżej 10 roku życia były umieszczane w pieczy rodzinnej. Wzrastające potrzeby w tym zakresie wskazują na celowość pozyskiwania kandydatów do pełnienia roli opiekunów zastępczych. Istotne jest także kontynuowanie i rozwijanie zadań zmierzających do udzielenia szerokiego wsparcia istniejącym rodzinom zastępczym i umieszczonych w nim dzieciom.

Zgodnie z art. 51 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodziny zastępcze zawodowe są zobowiązane do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji, w szczególności przez udział w szkoleniach z wykorzystaniem możliwości finansowania ze środków pozabudżetowych. Obecnie zabezpieczone są potrzeby rodzin zastępczych oraz dzieci w nich przebywających w zakresie uczestnictwa w szkoleniach, warsztatach, indywidualnych zajęciach wyrównujących wiedzę, czy grupach wsparcia. Biorąc pod uwagę zgłaszane przez rodziny zastępcze zapotrzebowanie na konkretne szkolenia będą one realizowane w latach kolejnych w miarę możliwości kadrowych i finansowych Miasta Lublin.

Obecnie, zgodnie z zapisami ustawy zabezpieczone są potrzeby rodzin zastępczych zawodowych, w zakresie korzystania z usług rodziny pomocowej, jak również osoby do pomocy przy pracach gospodarskich i w opiece nad dziećmi, w przypadku umieszczenia w rodzinie zastępczej powyżej 3 dzieci. W kolejnych latach, z uwagi na rosnące zainteresowanie tymi formami wsparcia, należy spodziewać się, iż liczba zawartych umów

²⁵ 2 dzieci przebywało interwencyjnie w 2 placówkach opiekuńczo wychowawczych typu interwencyjnego na terenie Miasta Warszawa, zobowiązanie Miasta Lublin za ich pobyt wyniosło łącznie 764,30 zł

wzrośnie. Będzie się to wiązać z wyższymi kosztami obsługi tego zadania, co zostanie uwzględnione w planie budżetu w kolejnych latach.

Należy podkreślić, iż funkcja koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej jest istotną formą wspierania rodzin zastępczych. Dostrzegając zasadność kontynuowania i intensyfikacji pracy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, w budżecie Miasta przewidziano na rok 2021 środki na zatrudnienie 10 koordynatorów. Zgodnie z zapisami ustawy, maksymalna liczba rodzin zastępczych, które mogą zostać objęte w tym samym czasie wsparciem 10 koordynatorów wynosi 150. W perspektywie kolejnych lat, może pojawić się potrzeba zwiększenia liczby zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, w tym celu należy systematycznie pozyskiwać dodatkowe środki finansowe ze szczególnym uwzględnieniem programów rządowych. Zasadne jest kontynuowanie działań na rzecz zapewnienia koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej możliwości systematycznego podnoszenia kwalifikacji.

Za najważniejsze potrzeby w zakresie funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych należy uznać utrzymywanie wysokiego standardu opieki, systematyczne organizowanie różnorodnych form aktywności stymulujących wszechstronny rozwój wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych, oraz doskonalenie zawodowe kadry pracującej z dziećmi. Istotne jest także zwrócenie szczególnej uwagi na współpracę z sądami. W ramach tej współpracy ważne jest przyspieszenie procedur normowania statusu prawnego dzieci oraz właściwe określanie w postanowieniach sądu typu placówek, w których mają być umieszczone dzieci.

III. USAMODZIELNIENIA

1. Osoby w procesie usamodzielnienia

Zgodnie z art. 140 ust. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, zwanej dalej „osobą usamodzielnianą”, przyznaje się pomoc na:

- kontynuowanie nauki,
- usamodzielnienie,
- zagospodarowanie.

Ponadto udziela się pomocy w uzyskaniu:

- odpowiednich warunków mieszkaniowych,
- zatrudnienia.

Pod opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie w roku 2020 znajdowało się łącznie **512** usamodzielnianych wychowanków, z czego:

- **311** wychowanków z rodzinnej pieczy zastępczej²⁶,
- **201** wychowanków z **66** placówek²⁷

Spośród **512** osób, w stosunku do których wszczęto proces usamodzielnienia, na dzień 31 grudnia 2020 r.:

- **202** osoby pozostawały w pieczy zastępczej (152 osoby w rodzinach zastępczych i 50 osób w placówkach);
- **310** osób opuściło rodzinę zastępczą lub placówkę (159 wychowanków z rodzin zastępczych, 151 wychowanków z placówek).

W 2020 roku proces usamodzielnienia rozpoczęło łącznie **87** wychowanków (tzn. osobom tym został wskazany opiekun usamodzielnienia), z tego:

- 67 wychowanków rodzin zastępczych,
- 20 wychowanków placówek.

²⁶ Uwzględniono wychowanków zarówno pochodzących, osiedlających się, jak i zamieszkujących w Mieście Lublin.

²⁷ W tym wychowankowie z placówek opiekuńczo wychowawczych oraz wychowankowie z 31 placówek, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej (tj. m.in. z domów pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisk dla nieletnich, zakładów poprawczych, specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, specjalnych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii zapewniających całodobową opiekę i młodzieżowych ośrodków wychowawczych)

Wychowankowie wspólnie z opiekunem usamodzielnienia opracowali **68 indywidualnych programów usamodzielnienia** (24 z placówek, 44 z rodzin zastępczych).

W 2020 roku **75 osób** po osiągnięciu pełnoletności opuściło rodziny zastępcze lub placówki (**38** wychowanków opuściło rodziny zastępcze oraz **37** wychowanków opuściło placówki).

Spośród **311** usamodzielniających się wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej, większość pochodzi ze spokrewnionych rodzin zastępczych (206 osób). Rodziny zastępcze niezawodowe opuściło 99 osób, a 5 osób opuściło zawodowe rodziny zastępcze, 1 osoba przebywa w rodzinnym domu dziecka.

Spośród **201** będących w procesie usamodzielnienia wychowanków placówek, najwięcej osób – 150 to wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych typu: socjalizacyjnego, rodzinnego i interwencyjnego (z 35 placówek, w tym 14 w Lublinie). Kolejną grupą są wychowankowie opuszczający młodzieżowe ośrodki wychowawcze. W 2020 roku usamodzielniali się wychowankowie z 26 młodzieżowych ośrodków wychowawczych (43 osoby). Pozostali wychowankowie rekrutowali się z 4 zakładów poprawczych (7 osób), z 1 młodzieżowego ośrodka socjoterapii (1 osoba).

W 2020 roku 442 osoby posiadało zatwierdzone indywidualne programy usamodzielnienia (260 osób to wychowankowie rodzin zastępczych, 182 osoby to wychowankowie placówek). Liczba indywidualnych programów usamodzielnienia zrealizowanych pozytywnie (osoby skorzystały ze wszystkich przysługujących form pomocy oraz dokonały oceny końcowej procesu usamodzielnienia) – 32 (13 z placówek, 19 z rodzin zastępczych).

2. Świadczenia wypłacone w ramach wsparcia w usamodzielnieniu

W 2020 roku 148 osobom usamodzielnianym (47,74% ogółu usamodzielnianych, którzy opuścili rodziny zastępcze lub placówki) przyznano decyzją przynajmniej jedno świadczenie w ramach pomocy w usamodzielnieniu, z tego:

- 90 osobom z rodzin zastępczych (56,60% ogółu usamodzielnianych wychowanków, którzy opuścili rodziny zastępcze),**
- 58 osobom z placówek (38,41% ogółu usamodzielnianych wychowanków, którzy opuścili placówki).**

Łącznie wydatki na świadczenia dla usamodzielniających się wychowanków tj. pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, na zagospodarowanie w formie rzeczowej, usamodzielnienie, wyniosły w 2020 roku **754 710,52 zł.**

W 2020 r. wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych złożyli **229 wniosków**, z tego 199 o udzielenie pomocy pieniężnej (w tym o świadczenie „Dobry Start”). Pozostałe wnioski dotyczyły pobytu w mieszkaniu chronionym, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz zatrudnienia.

Tabela 16. Świadczenia wypłacone w ramach wsparcia w usamodzielnieniu w 2020 r.

Rodzaj Świadczenia (pieniężnego)	Osoby usamodzielniane					
	z rodzinnej pieczy zastępczej			z placówek		
	Liczba		Kwota	Liczba		Kwota
	świadczeń wypłaconych	osób		świadczeń wypłaconych	osób	
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	16	16	79 803,00	17	17	100 673,00
				z tego osoby, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej		
				2	2	3 526,00
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	669	77	347 372,97	296	42	154 222,55
				z tego osoby, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej		
				46	7	24 329,40
Pomoc na zagospodarowanie	19	19	34 694,00	19	19	37 945,00
				z tego osoby, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej		
				6	6	15 867,00
Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia	X	6	X	X	7	X
Pomoc w uzyskaniu warunków mieszkaniowych	X	23	X	X	18	X
łącznie wydatki			461 869,97 zł	łącznie		292 840,55 zł
łącznie wydatki na usamodzielnienia 754 710,52 zł						

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Ponadto w 2020 r. osoby usamodzielniane, które opuściły rodzinną lub instytucjonalną pieczę zastępczą i spełniały kryteria zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” otrzymały ww. świadczenie. W 2020 r. z tej formy pomocy

skorzystało 13 osób (7 opuszczających rodziny zastępcze i 6 opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze) na łączną kwotę 3 900,00 zł.

3. Mieszkania chronione dla usamodzielnianych wychowanków

Bardzo ważną formą wsparcia w usamodzielnianiu wychowanków są mieszkania chronione. Mieszkanie chronione jest formą pomocy przygotowującą osoby usamodzielniane, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia oraz integracji ze społecznością lokalną. Miasto Lublin w roku 2020 dysponowało **7 mieszkaniami chronionymi** (25 miejsc). 15 osób złożyło wnioski o przyznanie pobytu w mieszkaniu chronionym, z czego 8 osób po raz pierwszy. Wpłynęło także 10 wniosków o przedłużenie pobytu (7 osób). Łącznie rozpatrzono 18 wniosków w sprawie mieszkania chronionego.

Tabela 17. Mieszkania chronione dla usamodzielnianych wychowanków

Rodzaj świadczenia (niepieniężnego) pobyt w mieszkaniu chronionym na terenie Lublina	Osoby usamodzielniane – mieszkańcy zamieszkujący w mieszkaniach chronionych prowadzonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie			
	z rodzinnej pieczy zastępczej		z placówek	
	liczba mieszkańców korzystających w ciągu okresu sprawozdawczego	liczba mieszkańców (stan na dzień 31.12.2020 r.)	liczba mieszkańców korzystających ciągu okresu sprawozdawczego	liczba mieszkańców (stan na dzień 31.12.2020 r.)
ul. Mireckiego (1 miejsce) Uruchomiono: 17.10.2011 r.	1	0	0	0
ul. Mireckiego (1 miejsce) Uruchomiono: 17.10.2011 r.	0	0	1	0
ul. Mireckiego (2 miejsca) Uruchomiono: 17.10.2011 r.	2	1	2	0
ul. Ogrodowa (6 miejsc) Uruchomiono: 01.01.2005 r.	3	2	1	1
ul. Staszica (5 miejsc) Uruchomiono: 01.10.2010 r.	1	1	3	2
ul. Wyżynna (5 miejsc) Uruchomiono: 01.07.2013 r.	3	1	1	1
ul. Wyżynna (5 miejsc) Uruchomiono: 01.01.2013 r.	0	0	4	3
łącznie liczba osób, która skorzystała z pobytu w mieszkaniu chronionym				
Stan na dzień 31.12.2020 r.	10	5	12	6

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W ciągu całego 2020 r. z pomocy w formie pobytu w mieszkaniu chronionym skorzystały **22 osoby** (12 z placówek, 10 z rodzin zastępczych).

Sekcja ds. pomocy osobom usamodzielnianym prowadzi 7 mieszkań chronionych treningowych przeznaczonych dla 25 osób. Zgodnie z Zarządzeniem Nr 31/2020 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie z dnia 16 marca 2020 r. w sprawie ograniczenia wykonywania zadań przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie poprzez wdrożenie działań zmierzających do zmniejszenia bezpośredniej obsługi klientów (zmienionym Zarządzeniem Nr 33/2020 z dnia 23 marca 2020 r.) oraz zarządzeniem Nr 55 z dnia 28 maja 2020 r. w sprawie organizacji obsługi interesantów w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie, pracownik socjalny nadzorujący mieszkania chronione dla osób usamodzielnianych przeprowadzał wywiady środowiskowe oraz monitorował sytuację w mieszkaniach chronionych poprzez połączenie telefoniczne.

Wśród 22 osób przebywających w mieszkaniach chronionych przez cały rok - 20 osób kontynuowało naukę – 6 osób studia i 14 osób uczyło się w szkołach zawodowych, średnich i policealnych. Na dzień 31 grudnia 2020 r. - 10 osób kontynuuje naukę (5 osób studiuje i 5 osób uczy się w szkołach zawodowych, średnich i policealnych). Nauka na uczelniach wyższych odbywa się stacjonarnie i zdalnie, w pozostałych typach szkół wyłącznie zdalnie. Kontakt z mieszkańcami odbywał się drogą elektroniczną lub telefonicznie, pracownik socjalny wizytował mieszkania w godzinach kiedy mieszkańcy byli nieobecni. Kontakt osobisty z mieszkańcami był ograniczony do sytuacji, które wymagają obecności pracownika np. zakończenie pobytu w mieszkaniu lub zamieszkanie nowej osoby (w 2020 r. 11 osób zakończyło pobyt w mieszkaniu i przyjęto 8 nowych osób). Wizyty odbywały się również w sytuacjach nagłych np. awaria prądu. Wizyty były wykonywane z zachowaniem ostrożności i zgodnie z zaleceniami SANEPID-u. W marcu 2020 r. do wszystkich mieszkań chronionych dostarczono żel antybakteryjny. Rękawiczki i maseczki mieszkańcy kupowali we własnym zakresie. Osoby przebywające w mieszkaniach chronionych były informowane przez pracownika socjalnego o konieczności zachowania dystansu społecznego, stosowania maseczek, dezynfekowania rąk i nieprzyjmowania gości w mieszkaniach chronionych. Wszyscy wychowankowie przebywający w mieszkaniach chronionych byli zdrowi, żadna z osób nie była na kwarantannie.

Aktywizowanie młodzieży w kierunku zdobycia lub podniesienia kwalifikacji (nabycia nowych umiejętności) jest istotnym działaniem prowadzonym przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie w ramach tworzonego sprawnego systemu usamodzielnienia i integracji ze środowiskiem.

W 2020 roku przygotowano nowy **informator „Bezpieczny start”** skierowany do osób usamodzielnianych opuszczających placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz opiekunów usamodzielnienia. Poradnik wydany w nakładzie 200 egz. został przekazany wychowankom wchodzącym w proces usamodzielnienia, a także przesłany do placówek, w których przebywają osoby pochodzące z Lublina (młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii i zakłady poprawcze).

W 2020 roku **44 osoby**, spośród usamodzielniających się wychowanków, którzy opuścili rodzinę zastępczą lub placówkę zdobyło lub podniosło swoje kwalifikacje (20 osób z placówek i 24 osoby z rodzin zastępczych). Osoby te ukończyły jeden etap kształcenia i rozpoczęły kolejny lub ukończyły różnego rodzaju kursy.

W 2020 roku **13 osób** skorzystało z pomocy w uzyskaniu zatrudnienia (art. 140 ust. 1 pkt 2b). Sposób udzielania pomocy w uzyskaniu zatrudnienia jest uzależniony od indywidualnych potrzeb wychowanków. Najczęściej polega on na pomocy w napisaniu CV, skierowaniu do Specjalistycznej Poradni Zawodowej w Lublinie, gdzie można skorzystać z pomocy w tworzeniu indywidualnej ścieżki edukacyjno-zawodowej, skierowaniu do agencji zatrudnienia, Miejskiego Urzędu Pracy w Lublinie lub poszukiwaniu ofert pracy. Z tej formy pomocy korzystają szczególnie osoby uczące się w systemie zaocznym, a także osoby zamieszkujące w mieszkaniach chronionych, które są motywowane do podjęcia zatrudnienia w okresie kiedy się nie uczą.

W 2020 roku **41 osób** skorzystało z pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych (art. 140 ust. 1 pkt 2a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej), w tym 22 osoby w mieszkaniach chronionych.

Zgodnie z uchwałą Nr 228/VIII/2015 Rady Miasta Lublin z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta Lublin w roku 2017 oraz 2019 był tworzony wykaz wychowanków domów dziecka, rodzinnych domów dziecka i rodzin zastępczych zakwalifikowanych do zawarcia umowy najmu lokalu. Na pierwszym wykazie znalazło się 64 wychowanków opuszczających pieczę zastępczą i osiedlających się na terenie Miasta Lublin, na drugim 70. Pracownicy Sekcji ds. pomocy osobom usamodzielnianym służyli pomocą w napisaniu podania o przyznanie mieszkania, wydawali zaświadczenia o wypłaconej pomocy, pisemnie opiniowali starania wychowanków oraz pomagali uzupełnić arkusz ewidencyjny.

Zgodnie z art. 140 ust. 1 pkt 3 cyt. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą lub

placówkę zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną. W roku 2020 z takiej pomocy skorzystało 10 osób, w tym 6 z pomocy prawnej, 4 z pomocy psychologicznej. Pomoc psychologiczna polegała na indywidualnej rozmowie z wychowankiem i jego rodziną oraz skierowaniu do Specjalistycznej Poradni dla Rodzin w Lublinie, w celu objęcia terapią rodzinną.

4. Potrzeby i rekomendacje w zakresie wsparcia usamodzielniających się wychowanków

Właściwa realizacja ról społecznych i zawodowych przez młodzież opuszczającą pieczę zastępczą zależy w dużej mierze od skuteczności udzielanej jej pomocy w procesie usamodzielnienia. Rekomenduje się kontynuowanie działań zmierzających do zapewnienia wszystkich należnych świadczeń pieniężnych dla uprawnionych osób usamodzielnianych. Podejmowane będą także różnorodne formy wsparcia pozafinansowego, jak np.: pomoc w przygotowaniu i realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia, czy w planowaniu ścieżki edukacyjnej, przy wykorzystaniu dostępnych projektów dedykowanych osobom usamodzielnianym.

Za najistotniejsze potrzeby pozafinansowe w zakresie wsparcia usamodzielniających się wychowanków należy uznać:

- utrzymanie na poziomie roku 2020 liczby mieszkań chronionych dla osób usamodzielnianych (7 mieszkań dla 25 mieszkańców);
- dalsze motywowanie usamodzielnianych wychowanków do uczestnictwa w różnorodnych formach aktywizacji w formie warsztatów, szkoleń i kursów stymulujących ich rozwój oraz zwiększających ich możliwości na rynku pracy (organizowanych przez instytucje pozarządowe oraz Miejski Urząd Pracy w Lublinie);
- zapewnienie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych poprzez zawarcie umowy najmu lokalu z mieszkaniowego zasobu Miasta (dot. wychowanków domów dziecka i rodzin zastępczych zakwalifikowanych do zawarcia umowy najmu lokalu z mieszkaniowego zasobu Miasta Lublin – wykazy zaakceptowane w dniu 1 grudnia 2017 r. i 19 grudnia w 2019 r. W 2020 roku nie był tworzony kolejny wykaz;
- kontynuowanie zapewnienia pomocy w uzyskaniu zatrudnienia, w tym poradnictwo zawodowe, przy współpracy z Miejskim Urzędem Pracy w Lublinie;

- kontynuowanie zapewnienia pomocy psychologicznej w celu kompensacji deficytów w zakresie rozwoju emocjonalnego i społecznego oraz pomocy prawnej zgodnie z indywidualnymi potrzebami wychowanków.

Spis tabel:

Tabela 1. Liczba osób objętych wsparciem Poradni w 2020 roku z podziałem na rodzaj wsparcia	3
Tabela 2. Liczba rodzin objętych terapią w 2020 roku.....	4
Tabela 3. Tematy szkoleń dla asystentów rodziny przeprowadzonych w 2020 roku.....	14
Tabela 4. Wykaz podmiotów prowadzących placówki wsparcia dziennego dotowane przez Miasto Lublin w 2020 roku z podziałem na typy	16
Tabela 5. Dzieci z innych powiatów w lubelskich rodzinach zastępczych w 2020 r.	28
Tabela 6. Wydatki na opiekę i wychowanie 1 dziecka cudzoziemskiego	28
Tabela 7. Realizacja dodatku wychowawczego dla dzieci w rodzinach zastępczych na terenie Miasta Lublin w 2020 roku.....	30
Tabela 8. Wydatki na rodziny pomocowe w 2020 roku	31
Tabela 9. Wydatki na zadania własne – wynagrodzenia dla osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich	32
Tabela 10. Wydatki na rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin w okresie I – XII 2020 roku (w zł, bez wkładu własnego do projektów europejskich)	34
Tabela 11. Podwyższanie kwalifikacji zawodowych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w 2020 roku.....	48
Tabela 12. Lubelskie dzieci pod opieką zastępczą świadczoną na terenie innych powiatów w 2019 roku	49
Tabela 13. Placówki opiekuńczo–wychowawcze na terenie Miasta Lublin w 2020 roku	52
Tabela 14. Dzieci z innych powiatów przebywające w placówkach opiekuńczo–wychowawczych na terenie Miasta Lublin w 2020 roku.....	53
Tabela 15. Dzieci pochodzące z Lublina przebywające w placówkach opiekuńczo–wychowawczych poza Lublinem w 2020 roku.....	61
Tabela 16. Świadczenia wypłacone w ramach wsparcia w usamodzielnieniu w 2020 r.....	66
Tabela 17. Mieszkania chronione dla usamodzielnianych wychowanków	67

Spis wykresów:

Wykres 1. Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin i dzieci w nich umieszczone w 2020 roku	25
Wykres 2. Wydatki na świadczenia dla dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie Miasta Lublin w 2020 roku (w zł, bez wynagrodzeń dla rodzin zastępczych zawodowych	27